วิจัยในชั้นเรียน

ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3

Satisfaction in studying marketing courses for the tourism industry using media Teaching Canva to First-Year Vocational Certificate Students

โดย

นางสาวกรกนก เนตรพราว

ครูอัตราจ้าง

รายงานวิจัยในชั้นเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้

ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2568 สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก

วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่องานวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อ การสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1

ชื่อผู้วิจัย นางสาวกรกนก เนตรพราว

สาขาวิชา ธุรกิจค้าปลีก

ปีการศึกษา 2/2568

บทคัดย่อ

การทำวิจัยเพื่อสำรวจปัญหา ในหัวข้อความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายและเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้สื่อการสอน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย ที่เรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายจำนวน 31 คน โดยใช้แบบสอบถามพิจารณาทั้งหมด 6 ข้อ คือ นักเรียนชื่นชอบการใช้สื่อการสอน Canva มากกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.88) สื่อการสอน Canva มีการใช้ภาพที่เข้าใจง่าย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.68) การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการสอนCanva ที่เหมาะสม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.84) การใช้สื่อการสอนCanva ทำให้นักเรียนจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.87) และเนื้อหาภายในสื่อการสอนCanva มีความเข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.88) จากการประเมินความพึงพอใจทั้งหมด พบว่ามีค่าเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.83)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก ครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย ให้การสนับสนุนการวิจัยด้วยดีและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย นายยุทธ์พันธ์ โคตรพันธ์ นางจไรรัตน์ เทศบุตร หัวหน้าแผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลและให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบใจนักเรียนนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเสียสละเวลาร่วมทดสอบงานวิจัยนี้ รวมถึงการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่างๆทำให้การวิจัยประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

นางสาวกรกนก เนตรพราว

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	ก
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่ 1 บทนำ	**1**
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
ขอบเขตการศึกษา	1
สมมติฐานการวิจัย/กรอบแนวคิด	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
นิยามคำศัพท์	2
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	**3**
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	3
แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	**42**
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
ขั้นตอนและวัสดุและวิธีการดำเนินงาน	42
แบบแผนการทดลอง	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	**45**
ผลการวิเคราะห์	45
บทที่ 5 การสรุปผลการวิจัย	**47**
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	47
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	48
ข้อเสนอแนะ	48
บรรณานุกรม	49

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก **50**

ภาคผนวก ก 51

ประวัติผู้จัดทำ **53**

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีในประเทศไทยมีความนิยมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านความปลอดภัย ด้านอาหาร ด้านการคมนาคม ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และด้านอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการใช้ชีวิตของประชากรเป็นส่วนมาก เพราะใช้ในการติดต่อสื่อสารทั้งระยะใกล้ และระยะไกล ใช้สำหรับสืบค้นข้อมูลเพื่อการศึกษาทางด้านต่างๆหรือสืบค้นข้อมูลที่น่าสนใจ ที่ต้องการทราบ ร่วมถึงทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจ ทั้งความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน

การตลาดเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปรัชญาทางการจัดการที่มุ่งเน้นไปสู่ความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยอาศัยการวิจัยการตลาด การพยากรณ์ การคัดเลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความต้องเพื่อให้ธุรกิจได้รับประโยชน์สูงสุดในการเสนอบริการแก่นักท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,2556)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการนำสื่อการสอนไปใช้ในการเรียน ทางผู้จัดทำจึงมีความประสงค์ที่จะทำวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อความพึงพอใจในการเรียน เพื่อหาความพึงพอใจเมื่อใช้สื่อการสอน และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในรายวิชาอื่นๆ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

2.2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้สื่อการสอน Canva

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย จำนวน 606 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย จำนวน 33 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2. ตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรต้น สื่อการสอน

3.2.2 ตัวแปรอิสระ ความพึงพอใจในการเรียน

3.3. เนื้อหา

ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3

3.4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตุลาคม 2568 - กุมภาพันธ์ 2569

4. สมมติฐานการวิจัย/กรอบแนวคิด

นักเรียนที่เรียนวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนที่ดีกว่าก่อนเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1. นักเรียนสามารถนำผลของการใช้สื่อการสอน Canva ไปใช้ในรายวิชาเรียนอื่นๆ

5.2. นำไปพัฒนาต่อยอดในการสอนรายวิชาอื่นๆ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความพึงพอใจ (Satisfaction) ความรู้สึกที่ทำให้เกิดความประทับใจ ความชอบ และตอบสนองต่อความประสงค์ในสิ่งที่เราต้องการ โดยจะต้องเกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด

6.2 Canva คือ สื่อออนไลน์รูปแบบใหม่ที่มีทั้งผ่านเว็บไซต์และแอพลิเคชั่น ซึ่งจะช่วยตอบสนองจาอการทำหรือตกแต่งเอกสารการนำเสนอ ให้ผู้ที่ทำเกิดความชอบ หรือความพึงพอใจมากที่สุด และง่ายต่อการนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจได้ศึกษา ต้อการทำงานของเว็บไซต์

บทที่ 2
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1.1 ความหมายความพึงพอใจ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย พอจะรวบรวมได้เป็นสังเขปดังนี้

มอส (Morse.1958,19) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียดทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการ ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดก็จะน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้นและในทางกลับกันถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

วรูม (Vroom.1964,8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เป็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

เมนาร์ด ดับบริล เชลลี่ (Maynard W.Shelly.1975,9) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ

สรุปความหมายของความพึงพอใจได้ว่า ความรู้สึกหรือทัศนคติอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ ที่บุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งอาจเป็นผลบวกหากตรงกับความต้องการ หรือเป็นผลลบหากไม่ตรงกับความต้องการของบุคคล

2.1.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยให้งานสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ นอกจากผู้บริหารจะดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานให้บริการเกิดความพึงพอใจในการทำงานแล้ว ยังจำเป็นต้องดำเนินการที่จะให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจด้วย เพราะความเจริญเติบโตของงานบริการ ปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ จำนวนผู้มาใช้บริการ ดังนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาดจึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

2.1.3 การวัดระดับความพึงพอใจ สามารถกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1.) การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนด ความพึงพอใจ หรือ ความคิดเห็น

1. ส่วนประกอบของแบบสำรวจ/แบบประเมินความพึงพอใจ

-ส่วนที่ 1 คำชี้แจง (โน้มน้าวให้ผู้ตอบเห็นคุณค่าของผลการตอบ วัตถุประสงค์ของการสำรวจ อธิบายลักษณะของแบบสำรวจ เช่น มีกี่ตอน แต่ละตอนกล่าวถึงอะไรบ้าง)

- ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ

- ส่วนที่ 3 ข้อคำถามที่เกี่ยวข้อง (ความคิดเห็น, ความสนใจ ความพึงพอใจ ฯลฯ)

2. ลักษณะของคำถาม แบ่งเป็น 2 ประเภท

-คำถามปลายเปิด (Open End Question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ นิยมใช้ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถคาดเดาคำตอบไว้ล่วงหน้า หรือใช้ในกรณีที่ต้องการคำตอบเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถามปลายปิด

-คำถามปลายปิด (Close End Question) เป็นคำถามที่มีแนวคำตอบไว้ให้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้ให้ คือ Dichotomous Question เลือกคำตอบเดียว จาก 2 ทางเลือก Multiple Choice Questions เลือกคำตอบเดียว จากหลายตัวเลือก Multiple Response Questions เลือกตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือก และRanking Question ข้อถามแบบจัดอันดับ

-วัด 2 ระดับ คือ ดีหรือไม่ดี พอใจหรือไม่พอใจ

-วัด 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

-วัด 5 ระดับ (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

-วัด 7 ระดับ (Semantic Differential Scale) เป็นการให้สเกลคำตอบ 7 ระดับ

เช่น รวดเร็ว 7 6 5 4 3 2 1 ล่าช้า หรือ ประทับใจ 7 6 5 4 3 2 1 ไม่ประทับใจ

-วัดแบบ Thurstone’ s Scale ซึ่งมี 11 ระดับ

3. การร่างแบบแบบสำรวจ/แบบประเมินความพึงพอใจ (Check List สำหรับการทำแบบสอบถาม)

-กำหนดจุดมุ่งหมายในการถาม ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-ต้องถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะวัด มีจำนวนข้อคำถามที่พอเหมาะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป

-การเรียงลำดับข้อคำถาม ควรต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แบ่งตามพฤติกรรมย่อยๆ ไว้เพื่อให้เห็นชัดเจนและง่ายต่อการตอบ

-ลักษณะของข้อคำถามที่ดีของแบบสอบถามนั้น ควรมีลักษณะดังนี้

- ข้อคำถามต้องเหมาะสมกับตัวอย่าง
- ควรใช้ข้อความสั้น กะทัดรัด ภาษาที่ใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย
- หลีกเลี่ยงการถามเรื่องที่เป็นความลับ คุกคามหรือมีผลเสียต่อผู้ตอบ
- ควรใช้ข้อความที่มีความหมายชัดเจน ไม่กำกวม
- ข้อคำถามหนึ่งๆ ควรถามเพียงประเด็นเดียว เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนและตรงจุด
- คำตอบหรือตัวเลือกควรให้ครอบคลุมหรือให้เหมาะสมกับข้อคำถามนั้น
- คำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม ต้องคำนึงถึงวิธีการประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4 การปรับปรุงแบบและวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถาม

-ตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเองอีกครั้ง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

-นำแบบสำรวจ/แบบประเมิน ไปทดสอบกับกลุ่มย่อย (Pre-test) ตรวจสอบสำนวนปรับปรุงจนสมบูรณ์ แล้วตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม(ส่วนใหญ่ใช้ในงานประเมินผลการเรียน)

5. การใช้โปรแกรม Microsoft Excel สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล/การนำเสนอข้อมูล

โปรแกรม Microsoft Excel เป็นโปรแกรมหนึ่งของโปรแกรมชุด Microsoft office ที่มีการใช้งานอย่างแพร่หลายอีกทั้งโปรแกรมนี้ได้มีการติดตั้งมาพร้อมกับโปรแกรมชุด Microsoft office ทำให้สะดวกต่อการใช้งาน เป็นโปรแกรมที่สามารถหาได้ง่าย มีความสามารถใช้งานในดาน การคำนวณ การจัดการฐานข้อมูล การสร้างแผนภูมิและกราฟ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิต

2.) การสัมภาษณ์ ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้ตอบคำถามตอบตามข้อเท็จจริง มีการพบปะกันระหว่างคน 2 คนหรือมากกว่านั้น โดยมีการนัดกันล่วงหน้า เพื่อสนทนากันในบางเรื่อง หรืออาจหมายถึงการป้อนคำถามเพื่อต้องการคำตอบอย่างมีจุดมุ่งหมายก็ได้ การสัมภาษณ์ไม่ใช่การสนทนา (Conversation) แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการเตรียมตัว (Preparation) และการฝึกหัด ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ทำการสัมภาษณ์ต้องมีพื้นฐานในการพัฒนาการสนทนาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายโดยการมีส่วนร่วมของผู้ถูกสัมภาษณ์ (สุรางค์รัตน์ วศินารมณ์,2542) ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูก

สัมภาษณ์ ซึ่งมีปฏิกิริยาโต้ตอบและเกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ก็เพื่อนำมาสู่การแก้ไขปัญหาของผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1.) วัตถุประสงค์

-เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานบางอย่างที่เป็นประโยชน์ในการทำงานขั้นตอนไป ซึ่งก็คือข้อมูลเฉพาะด้านที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถจะให้ได้เมื่อเกิดความไว้เนื้อเชื่อใจ ทำให้มีผลต่อการวิเคราะห์วินิจฉัยที่ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงได้

-เพื่อให้การบำบัดในเบื้องต้น เนื่องจากการสัมภาษณ์ในการให้ความช่วยเหลือเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ระบายความรู้สึกต่างๆ รวมทั้งบอกเล่าสิ่งที่เป็นปัญหาเหล่านี้ ถือว่าเป็นการให้การบำบัดในเบื้องต้น คือ ผู้รับบริการเกิดความสบายใจไปแล้วส่วนนึง

-เพื่อให้ได้รับทั้งข้อมูลและการบำบัดพร้อมๆกันไป

2.2.) วิธีการสัมภาษณ์

-การเป็นผู้ต้อนรับ(the receptionist) ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนจะมีประสบการณ์แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการยกย่องและยอมรับในตัวบุคคลเป็นสิ่งซึ่งสามารถพัฒนาได้จาการสังเกตการณ์เป็นผู้ที่มีน้ำใจดี มีความสามารถใน การยอมรับปัจเจกบุคคล รวมทั้งการรู้จักการตอบโตในโอกาสอันควร เช่น กรณีที่มีผู้ถูกสัมภาษณ์บางคนมาพบผู้สัมภาษณ์เพียงเพื่อต้องการจะนินทาว่าร้ายคนอื่นกรณีเช่นนี้ผู้สัมภาษณ์พึงตอบอย่างนุ่มนวลโดยปราศจากการกระตุ้นให้มีการว่าร้ายต่อ หรือบางคนอาจจะมาในลักษณะของการร้องขอ พร้อมที่จะ "ต้องได้" เพียงอย่างเดียวลักษณะเช่นนี้ผู้สัมภาษณ์ควรพิจารณาอย่างรอบคอบไม่ตอบโต้ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง

-การแนะนำตนเองหรือการแสดงอาการรับรู้ เป็นสิ่งที่ควรกระทำทันทีที่ได้พบกับผู้รับการสัมภาษณ์ไม่ว่าในขณะนั้นผู้สัมภาษณ์ จะกำลังทำอะไรก็ตามควรทักทายด้วยการแสดงสีหน้า ท่าทาง เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าเราจะยังอยู่ให้บริการคำพูดทักทาย การเชื้อเชิญให้นั่ง รวมทั้งการแสดงออกซึ่งความเสียใจควรทำอย่างเป็นทางการให้มากที่สุด

-การถาม (questioning) ปกติคำถามมักจะมุ่งในแง่ของการให้ได้มาซึ่งเข้าใจเพื่อให้เปลี่ยนมาเป็นการให้ความช่วยเหลือได้ในที่สุด คำถามจะได้รับคำตอบมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับในท่าทีของผู้สัมภาษณ์

-การฟัง หมายถึง การให้และการรับคำตอบเป็นสิ่งที่แสดงถึงพื้นฐานของการเคารพในตัวปัจเจกบุคคล รวมทั้งยังแสดงให้เน้นถึงความสนใจของผู้ปฏิบัติงาน และองค์การที่มีต่อผู้รับบริการด้วย การลดความวิตกกังวลขณะสัมภาษณ์ ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นในขณะสัมภาษณ์หรือเมื่อแรกพบนั้น ผู้สัมภาษณ์ควาให้ความสำคัญดังนั้นเพื่อที่จะลดความกังวลควรใช้เทคนิคการสร้างความเห็นอกเห็นใจและการตอบสนองตั้งแต่เริ่มต้นการสนทนาจนกระทั่งสิ้นสุดการสัมภาษณ์ แต่จะต้องระลึกอยู่เสมอว่าต้องเป็นการแสดงออกอย่างจริงใจ

2.3.) ลักษณธของผู้สัมภาษณ์ที่ดี

-ยอมรับคนอื่นในฐานะที่เป็นคน ๆ หนึ่ง ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม โดยมีเหตุผลว่าตามข้อเท็จจริงแล้วเราไม่สามารถเปลี่ยนบุคคลได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นความคิดความรู้สึก ฯลฯ จึงต้องพยายามทำความรู้จักให้มากที่สุดและเข้าใจให้มากที่สุดเมื่อเริ่มต้นสัมภาษณ์

-เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายความรู้สึกต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

-ควรแสดงออกอย่างปกติ และควรทำให้เกิดความกระจ่างกับสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดออกมา

-มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยความรู้สึกที่เป็นมิตร

-ไม่ประเมินความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ไม่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง และนำมาประเมินปัญหา

2.4.) เทคนิคการสัมภาษณ์

-การมอง มาจากการสังเกตความรู้สึก ภาษาท่าทางที่ไม่ใช่คำพูด (non-verbal)

1. การแสดงสีหน้า บอกถึงความจริงใจ ความเสแสร้ง ความรู้สึกต่างๆ ออกมาได้ สีหน้าก็อาจเป็นกิริยาที่บอกได้

2. การจ้องมอง ในการสัมภาษณ์ ข้อสังเกต การที่ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจจ้องมอง หน้าผู้สัมภาษณ์เป็นเวลานานๆ ความหมายในการจ้องมอง ลักษณะนี้แปลความหมายได้ว่า มีความเคียดแค้น ไม่แน่ใจ

3. ลักษณะการเคลื่อนไหวของหนังตา สามารถบ่งความหมายได้หลายอย่าง

4. คิ้ว อาการหยักคิ้ว ขมวดคิ้ว ต่างก็มีความหมายในตัว

5. อิริยาบถ เช่น การนั่ง การเดิน ต่างก็ทีความหมายด้วยกันทั้งสิ้น

-การฟัง ควรยึดหลักผู้ฟังที่ดี โดยรู้จักเป็นทั้งผู้ฟังและผู้ถาม รู้จังหวะของการพูด ฟังด้วยความสนใจ โดยแสดงท่าทีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถทราบได้

-การหยุด ในช่วงจังหวะของการหยุดมักจะเกิดความเงียบขึ้น ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรตกลงใจเพราะคิดว่าบรรยากาศอึดอัดหรือหมดเรื่องสนทนาแล้วควรใช้เวลาในช่วงดังกล่าวพินิจพิจารณาและประเมินสิ่งต่าง ๆ ที่ได้สัมภาษณ์แล้วขณะเดียวกันการปล่อยโอกาสให้เกิดการหยุดขึ้นจะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเวลาคิดทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ฉะนั้น การสัมภาษณ์ที่ดีจะมีขึ้นได้ถ้าผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่พร้อมในทุกๆด้าน และที่สำคัญซึ่งจะขาดเสียมิได้ก็คือ การเตรียมตัวก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้งเพื่อให้การสัมภาษณ์ดำเนินการไปอย่างที่เป็นธรรมชาติที่สุด

2.5.) ทักษะที่สำคัญ

2.5.1.) ทักษะการนำ (leading skill), การเป็นผู้นำในการเริ่มต้น

สนทนา ซึ่งได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้เกิดความเป็นกันเอง มีมิตรไมตรี สบายใจและพร้อมที่จะนำไปสู่การสนทนาอย่างมีจุดหมาย

1. การเปิดฉากสนทนา (opening) ด้วยการทำให้เกิดความรู้สึกที่อบอุ่น สบายใจ หลีกเลี่ยงการแสดงความรู้สึกที่ทำให้รู้สึกว่า เครียด วิตก หรือแสดงถึงปัญหา

2. การนำสนทนา (direct leading) ได้แก่ การกระตุ้นให้การสนทนาดำเนินไปเรื่อยๆ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สนทนาในเรื่องที่สะดวกใจ

3. การนำเข้าสู่ประเด็น (focusing) ได้แก่ การที่ผู้สัมภาษณ์พยายามจะดึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการเล่าให้ฟังแล้วตรงเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการ

4. การตั้งคำถาม (questioning) เป็นการสนทนาที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าเพื่อต้องการได้ข้อมูลเพิ่มเติม คำสนทนาที่ใช้มักขึ้นต้นด้วยคำที่ว่า "อะไร" หรืออาจกล่าวเป็นประโยคได้ว่า "อธิบายได้หรือไม่..." "ทำไมจึง..." ข้อควรระวังสำหรับการใช้คำถาม คือ น้ำเสียงและกิริยาท่าทางซึ่งต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ มิฉะนั้นจะกลายเป็นความรู้สึกที่ว่ามุ่งจับผิดตำหนิหรือก้าวก่ายในเรื่องที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ปรารถนาจะให้รู้ ลักษณะคำถามที่สำคัญ คือ รัดกุม ตรงไปตรงมา และชัดเจนการสอบซัก (probing) เป็นการป้อนคำถามต่าง ๆ หลายคำถามติดต่อกันเพื่อต้องการได้รับคำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์ ควรใช้เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการเลี่ยงที่จะกล่าวถึงจุดสำคัญของปัญหา

2.5.2.) ทักษะการฟัง (listening) จะต้องมีความอดทนและใช้สมาธิมาก จึงจะเข้าใจในข้อมูลที่ได้รับ รวมทั้งเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย ทักษะการฟังประกอบด้วย

1. การใส่ใจ (attending) พฤติกรรมที่แสดงถึงความใส่ใจในตัวผู้รับบริการ คือ การสบตากัน การใช้ท่านั่งที่โน้มตัวไปข้างหน้าพอสมควรและรู้สึกสบาย 1 มีความสนใจภาษาท่าทาง ฟังความตั้งใจมีการโต้ตอบบ้าง พูดเสริมบ้าง ลักษณะผู้ฟังที่ดีควรประกอบด้วย การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ตั้งคำถามเป็นเมื่อไม่เข้าใจในเรื่องราว สนใจในคำพูดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ไม่นำความรู้สึกส่วนตัวมาเกี่ยวข้องในการสนทนา ตอบสนองต่อความคิดโดยไม่ตอบสนองต่อบุคคล ไม่โต้เถียงและไม่ด่วนตัดสิน

2. การทบทวนประโยค (paraphrasing) เป็นการพูดซ้ำกับประโยคที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พูด แต่ผู้สัมภาษณ์ควรใช้ถ้อยคำและประโยคให้กระชับโดยคงความหมายเดิมไว้ วัตถุประสงค์ของการทบทวนประโยคก็เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่า เราเข้าใจเรื่องที่พูดทั้งคำพูดและความรู้สึก

3. การทำให้เกิดความกระจ่าง (clarifying) มีลักษณะคล้าย ๆ กับการทบทวนประโยค แต่ทำให้เกิดความกระจ่างชัดในการเปิดเผยตนเองของผู้สัมภาษณ์ ซึ่งรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีความสับสนในเนื้อหาจนอาจทำให้มีการวินิจฉัยผิดพลาดได้ กรณีเช่นนี้ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดหรือข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกและทัศนคติที่แสดงถึงความเข้าใจอย่างชัดเจนในตัวผู้ถูกสัมภาษณ์

2.5.3.) ทักษะการสะท้อนกลับ (reflecting skill) เป็นการแสดงออกเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์กำลังพูดถึงเรื่องเดียวกันและยืนยันถึงความเข้าใจ ในการสนทนาทักษะในการสะท้อนกลับประกอบด้วย

1. การสะท้อนความรู้สึก (reflection of feeling) ด้วยการดีความหมายคำพูดที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดออกมาในเชิงความรู้สึก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจในความรู้สึกของตนเอง โดยไม่วิตกกังวล

2. การสะท้อนพฤติกรรม (reflecting ex perience) เป็นการคุยกันโดยเน้นพฤติกรรมที่ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงออกมา หรืออีกนัยหนึ่งคือ การบอกให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รับรู้ว่าผู้สัมภาษณ์คิดอย่างไรกับผู้ถูกสัมภาษณ์

2.5.4.) ทักษะการสรุป (summarizing skill) เป็นความพยายามรวบรวมสิ่งที่พูดคุยกันให้เป็นประโยคเดียว ครอบคลุมเรื่องที่คุยกันในแต่ละตอนของการสัมภาษณ์หรือตอนสุดท้ายของการสัมภาษณ์ก็ได้ ข้อพึงระลึกในการสรุป คือ ไม่ควรแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากสิ่งที่ได้มาขณะนั้น จุดมุ่งหมายการสรุปควรอยู่ที่การช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเอง

2.5.5.) ทักษะการเผชิญหน้า (Confronting skill) เป็นการบอกถึงความรู้สึกที่ผู้สัมภาษณ์มีต่อตนเองอย่างตรงไปตรงมา การบอกถึงความรู้สึกดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจตนเองมากขึ้น ผลเสียอย่างหนึ่งของการใช้ทักษะการเผชิญหน้า คืออาจทำให้เกิดอารมณ์ต่อต้าน เกิดความกังวลใจ ตื่นเต้นและท้าทาย ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาถึงความเหมาะสมของการใช้ทักษะด้านนี้ด้วยการพิจารณาถึงลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์ประกอบด้วย

2.5.6.) ทักษะการตีความ (interpretation skill) เป็นการอธิบายความหมายของเหตุการณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจในปัญหาของตนเอง รวมทั้งเป็นการนำเสนอกรอบความคิดใหม่ ๆ ด้วย

2.5.7.) ทักษะการให้ข้อมูล (information skill)

1. เป็นการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการทราบ รวมทั้งเป็นการให้ข้อมูลตามที่ผู้สัมภาษณ์เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาของผู้ถูกสัมภาษณ์ การใช้ทักษะในเรื่องนี้มีข้อสังเกต คือ ข้อมูลที่ให้ควรเป็นข้อมูลที่มีการตรวจสอบแล้วว่าถูกต้อง สำหรับกรณีที่ไม่ควรให้เกิดขึ้น คือ เมื่อให้ข้อมูลใด ๆ ไปแล้วไม่ควรโน้มน้าวหรือสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ ว่าปัญหาจะถูกแก้ไขให้หมดไปด้วยข้อมูลที่ผู้สัมภาษณ์นำเสนอมา

2.5.8.) ทักษะความเงียบ (silence skill) โดยความหมายของคำว่าความเงียบที่ใช้ในการสนทนานั้น หมายถึง การปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ แต่ถ้านำมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือนั้นความเงียบจะมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงช่วงเวลาของการทบทวนความรู้สึก นึกคิด การใช้ความเงียบให้เกิดประโยชน์ในการสั่มภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรดำเนินการด้วยการวิเคราะห์ความ

เงียบที่เกิดขึ้นว่า ความเงียบเกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด เช่น ถ้าความเงียบเกิดขึ้นเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ต่อต้าน ควรมีการชี้แจงขอบเขตและลักษณะของวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ และถ้าความเงียบเกิดขึ้นเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการกำลังใจหรือความมั่นใจ สิ่งที่ผู้สัมภาษณ์พึงทำคือ การทำลายความเงียบด้วยคำพูดที่สร้างความมั่นใจ

1. ความเงียบจะมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงช่วงเวลาของการทบทวนความรู้สึกนึกคิด การใช้ความเงียบให้เกิดประโยชน์ในการสัมภาษณ์
2. ผู้สัมภาษณ์ควรดำเนินการด้วยการวิเคราะห์ความเงียบที่เกิดขึ้นว่า ความเงียบเกิดขึ้นเพราะสาเหตุใด เช่น ถ้าความเงียบเกิดขึ้นเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ต่อต้าน ควรมีการชี้แจงขอบเขตและลักษณะของวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์
3. ถ้าความเงียบเกิดขึ้น เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการกำลังใจหรือความมั่นใจ
4. สิ่งที่ผู้สัมภาษณ์พึงทำคือ การทำลายความเงียบด้วยคำพูดที่สร้างความมั่นใจ

2.6.) ความเงียบที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

1. การยอมรับ โดยใช้คำพูดสั้น ๆ ที่แสดงการยอมรับสร้างบรรยากาศให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกสบาย ไม่รีบร้อน แสดงความเข้าใจและเห็นใจ
2. การพูดซ้ำ การพูดซ้ำข้อความสุดท้ายหรือเรียบเรียงคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ใหม่แต่ละครั้งโดยคงความหมายเดิมเท่ากับเป็นการทบทวนความรู้สึกนึกคิดและเป็นการสานเรื่องที่จะสนทนาต่อได้
3. การพูดซ้ำและให้ข้อมูลเพิ่มเติม เป็นการใช้คำถามที่ทำให้ได้ข้อความและรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น
4. การสรุป เป็นสรุปข้อความหรือเรื่องทั้งหมดที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ถ่ายทอดให้ผู้สัมภาษณ์
5. การเผชิญความจริง เป็นวิธีการที่ผู้สัมภาษณ์ควรใช้เมื่อวิเคราะห์ได้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์กำลังจะหนีความจริง หนี ปัญหา คำพูดที่ใช้ควรเป็นคำพูดที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์และคำพูดในเชิงท้าทายเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เผชิญความจริงและต่อสู้กับปัญหาต่อไป

2.7.) การสัมภาษณ์

1. จำเป็นต้องอาศัยเวลาสำหรับการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญและความคล่องตัว
2. จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ
3. การหมั่นเป็นผู้สังเกตและประเมินตนเองทุกครั้งที่ได้ปฏิบัติงาน
4. แม้ผู้สัมภาษณ์จะปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้น ทักษะการสัมภาษณ์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาอยู่เสมอๆ

2.8.) การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนการรับบริการ ขณะรับบริการและหลังการรับบริการ การวัดโดยวิธีนี้จะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอนจะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจต่อการให้บริการนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความสะดวก

เหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการวัดด้วย จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วย สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ ส่งผลให้บทบาทของครูผู้สอนเปลี่ยนไปจากผู้ให้ความรู้ มาเป็นผู้อานวยความสะดวก(Facilitator) หรือเป็นผู้เตรียมประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกาหนด สื่อการเรียนรู้จึงเป็นกุญแจสำคัญในการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเข้าด้วยกัน ดังนั้นก่อนที่จะนาสื่อไปใช้ ผู้สอนจาเป็นต้องคานึงถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อให้เหมาะสม ตลอดจนความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1 ความหมายของสื่อการเรียนรู้

นักการศึกษาได้บัญญัติคาว่า “Instructional Media” ในภาษาไทย คือ สื่อการเรียนการสอน สื่อการสอน สื่อการเรียนรู้ สื่อการศึกษา ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คาว่า “สื่อการเรียนรู้” คาว่า “สื่อ” (Media) เป็นคาที่มาจากภาษาละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เมื่อมีการนาสื่อมาใช้ใกระบวนการเรียนรู้นั้นก็จะเรียกสื่อนั้นว่า “สื่อการเรียนรู้” (Instruction Media) (กิดานันท์ มลิทอง, 2543: 79) โดยสื่อการเรียนรู้นั้น จะเป็นตัวกลางที่ช่วยนา และถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งความรู้นั้นไปยังผู้เรียน ทาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้สอนกาหนดไว้ได้ (ชูเกียรติ โพธิ์มั่น, 2540: 72; ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2541: 43;ชม ภูมิภาค, 2544: 25) ดังนั้นสื่อกาเรียนรู้จึงเป็นกุญแจสำคัญในการวางแผน และการสอนเชิงระบบอันประกอบด้วยวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคนิควิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยอานวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gerlach and Ely,1971: 282; สุกัญญา นิมานันท์, 2545: 11; วัชรพล วิบูลยศริน, 2556: 14 – 15) โดยเฉพาะในปัจจุบันสื่อการเรียนรู้ได้มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จึงทาให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนมีความแตกต่างไปจากเดิมเนื่องจากผู้สอนสามารถเลือกใช้ หรือออกแบบ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัย และประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล

2.2.2 คุณค่าและความสาคัญของสื่อการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งผู้สอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กาหนดไว้ สื่อการเรียนรู้จัดเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและดีขึ้น ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการศึกษาและกล่าวถึงคุณค่าและความสาคัญของสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ (Dale, 1969; Heinich, Molenda and Russell, 1992) ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ทาให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิผลในการเรียนรู้มากขึ้น

2. ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้สอนตั้งไว้ได้ ทั้งนี้เพราะสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยอานวยความสะดวกแก่ผู้สอน และให้ผู้เรียนค้นพบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการฝึกปฏิบัติผ่านประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม

3. ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียน ด้วยการเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม เกิดเป็นความคิดรวบยอดเรื่องที่ผู้สอนต้องการจะสื่อได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทาให้ผู้เรียนจดจาเนื้อหาได้เร็วและแม่นยายิ่งขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยคาอธิบาย ตลอดจนสามารถนาไปบูรณาการและเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเกิดเป็นความรู้ใหม่ได้

5. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดความหมายในการเรียนรู้นั้น ๆ เนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้สื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสาคัญในการเรียนรู้เนื่องจากเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียน หรือเป็นสื่อที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นสื่อการเรียนรู้จึงมีคุณค่าและความสาคัญต่อผู้สอนและผู้เรียน (กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 108 – 109; ศิวนิต อรรถวุฒิกุล,2555: 28 – 30; ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557: 47 – 48) ดังนี้

1. คุณค่าและความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อผู้สอน

1.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมการสอน หรือเนื้อหาการสอนโดยจัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อการเรียนรู้ เช่น การใช้บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน

1.2 ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้น่าสนใจ แทนที่จะฟังผู้สอนบรรยายอย่างเดียว ผู้เรียนจะได้เห็นผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ประกอบการบรรยายทาให้เนื้อหาน่าสนใจมากขึ้น

1.3 ช่วยสร้างความมั่นใจการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้สอนมากขึ้น เช่น กรณีผู้สอนจาเนื้อหา หรือลาดับการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ ผู้สอนอาจดูได้จากสื่อที่เตรียมมา หรือในกรณีที่ผู้สอนพูดไม่เก่ง หรือเพิ่งเริ่มต้นการเป็นผู้สอน สื่อการเรียนรู้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สอน

1.4 ช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอในการเตรียมการผลิต เลือก หรือจัดหาสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนหาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

1.5 ช่วยให้ผู้สอนมีเวลามากขึ้น เพราะสื่อการเรียนรู้ช่วยลดภาระในการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถใช้เวลาที่เหลือในการเตรียมสอน ค้นคว้าวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนาศักยภาพของผู้สอนได้อย่างเต็มที่

2. คุณค่าและความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน

2.1 ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน ทาให้เกิดความสนุกสนาน และไม่น่าเบื่อหน่ายต่อการเรียน

2.2 ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ให้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ตลอดจนช่วยสร้างความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

2.3 ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ในแง่ความสนใจ ระดับสติปัญญาและศักยภาพแห่งความคิดสร้างสรรค์

2.4 ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน เกิดความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น ทาให้เกิดปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

2.5 ช่วยดึงประสบการณ์นอกห้องเรียนที่อยู่ไกล มีข้อจากัดเรื่องเวลา ระยะทางและสถานที่มาสู่ห้องเรียนได้

2.6 ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

2.7 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความทรงจาอย่างถาวร เนื่องจากได้เรียนรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองประสบการณ์หลายมิติ มิใช่เพียงฟังคาบอกเล่าหรืออ่านจากตาราจะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนรู้ช่วยจัดและเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย และน่าสนใจ ทาให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะและการปฏิบัติอันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนตั้งไว้ อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย และสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน เนื่องจากสื่อการเรียนรู้ช่วยทาให้บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนไปจากการเป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้อานวยความสะดวกในการเรียนรู้ ทาให้ผู้เรียนและผู้สอนมีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกัน จึงทาให้บรรยากาศการเรียนรู้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ อันส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

2.2.3 ประเภทสื่อการเรียนรู้

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทาให้สื่อการเรียนรู้ในปัจจุบันมีความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้สอนจาเป็นต้องศึกษาประเภท หรือชนิดของสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อที่ผู้สอนจะได้เลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิผล ทั้งนี้ได้มีผู้ศึกษารายละเอียดประเภทของสื่อการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้Dale (1969: 107) ได้แบ่งสื่อการเรียนรู้เป็นประเภทต่าง ๆ ตามประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้แต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ โดยพัฒนาความคิดของนักจิตวิทยา Bruner นามาสร้างเป็น “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experiences) ดังนี้

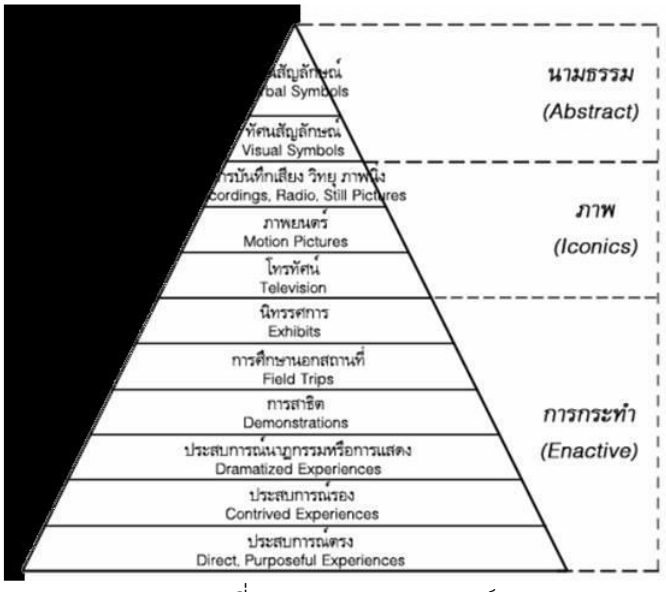

ภาพที่ 1 กรอบประสบการณ์

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (Direct Purposeful Experience)เป็นประสบการณ์ ที่เป็นรากฐานของประสบการณ์ทั้งปวง เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงได้เห็น ได้ยินเสียง ได้สัมผัสด้วยตนเอง เช่น การเรียนจากของจริง (Real object) ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนด้วยการลงมือกระทา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ประสบการณ์รอง (Contrived Simulation Experience) จากข้อจากัดที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนได้ เช่น ของจริงมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไปมีความซับซ้อน มีอันตราย จึงใช้ประสบการณ์จาลองแทน เช่น การใช้หุ่นจาลอง (Model)ของตัวอย่าง (Specimen) เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง (Dramatized Experience) เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นแทนประสบการณ์จริงที่เป็นอดีตไปแล้ว หรือเป็นนามธรรมที่ยากเกินกว่าจะเข้าใจและไม่สามารถใช้ประสบการณ์จาลองได้ เช่น การละเล่นพื้นเมือง ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การสาธิต (Demonstration) คือการอธิบายข้อเท็จจริง ความจริงและกระบวนการที่สำคัญ ด้วยการแสดงให้เห็นเป็นลาดับขั้น การสาธิตอาจทาได้โดยผู้สอนเป็นผู้สาธิต นอกจากนี้อาจใช้ภาพยนตร์ สไลด์ และฟิล์มสตริป แสดงการสาธิตในเนื้อหาที่ต้องการสาธิตได้

ขั้นที่ 5 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) คือการพาผู้เรียนไปศึกษายังแหล่งความรู้นอกห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ได้หลายด้าน ได้แก่ การศึกษาความรู้จากสถานที่สำคัญ เช่น การศึกษาโบราณสถาน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และวรรณคดี เป็นต้น

ขั้นที่ 6 นิทรรศการ (Exhibition) คือการจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งมีการสาธิต และการฉายภาพยนตร์ประกอบเพื่อให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนหลายด้าน ได้แก่ การจัดป้ายนิทรรศการ การจัดแสดงผลงานผู้เรียน

ขั้นที่ 7 โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษาและโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ทางบ้าน

ขั้นที่ 8 ภาพยนตร์ เป็นภาพที่บันทึกเรื่องราวลงบนฟิล์มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียงโดยใช้ประสาทตาและหู

ขั้นที่ 9 การบันทึกเสียง วิทยุ และภาพนิ่ง (Recording, Radio and Picture) ได้แก่ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียงวิทยุ ซึ่งต้องอาศัยเรื่องการขยายเสียง ส่วนภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพ ทั้งชนิดโปร่งแสงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead projector) สไลด์ (Slide) ภาพนิ่งจากคอมพิวเตอร์ และภาพบันทึกเสียงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพทึบแสง (Overhead projector)

ขั้นที่ 10 ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbol) มีความเป็นนามธรรมสูงจาเป็นที่จะต้องคานึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการเลือกนาไปใช้ สื่อเหล่านี้คือ แผนภูมิ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน แผนที่ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 11 วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbol) เป็นประสบการณ์ขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นนามธรรมที่สุด ไม่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างวจนสัญลักษณ์กับของจริง ได้แก่ การใช้ตัวหนังสือแทนคาพูดการใช้กรวยประสบการณ์ของ Dale จะเริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือการกระทาจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงเรียนรู้โดยการเฝ้าสังเกตในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นขั้นต่อไปของการได้รับประสบการณ์รอง ต่อจากนั้นจึงเป็นการเรียนรู้ด้วยการรับประสบการณ์โดยผ่านสื่อต่าง ๆ และท้ายที่สุดเป็นการให้ผู้เรียนเรียนจากสัญลักษณ์ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ กิดานันท์ มลิทอง (2548: 79) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนรู้เป็น 5 ประเภทดังนี้

1. คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียนได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้แนะแนวการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้ที่อานวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ส่วนคนตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทางานหรือมีความชานาญงานในแต่ละ

สาขาซึ่งมีอยู่ในสังคมโดยทั่วไป ซึ่งคนเหล่านี้นับเป็นผู้เชี่ยวชาญถึงแม้จะไม่ใช่นักการศึกษาแต่ก็สามารถช่วยอานวยความสะดวกหรือมาเป็นวิทยากรเพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ในการให้ความรู้แต่ละด้าน เช่น ศิลปิน นักการเมือง เป็นต้น

2. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหา บทเรียนโดยรูปแบบของวัสดุไม่ใช่สิ่งสำคัญที่จะต้องคานึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ ฟิล์มสตริป แผนที่ เป็นต้นหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นทรัพยากรทางการเรียน และได้รับการออกแบบ เพื่อช่วยอานวยความสะดวกในการเรียน ส่วนสำคัญที่นามาประยุกต์ในการเรียนการสอนนั้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้น ส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น การจัดนิทรรศการภาพเขียน ภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้ถูกมองในรูปของความบันเทิง แต่ก็สามารถให้ความรู้ทางการศึกษาได้เช่นกัน

3. อาคารสถานที่ (Setting) ตัวตึก สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวกับทรัพยากรอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว และกับผู้เรียนด้วย ซึ่งสถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ตึกเรียนและสถานที่อื่น ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น

4. เครื่องและอุปกรณ์ (Tool Equipment) เป็นทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากเป็นเครื่องทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่นเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) โดยกิจกรรมที่กล่าวถึงนี้ มักเป็นการดาเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทาร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกมและสถานการณ์จาลองหรือการจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้ มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น มีการใช้วัสดุเฉพาะการเรียนวิชาหรือมีวิธีการพิเศษในการเรียนการสอนด้านกรมวิชาการ (2545: 47 – 48) ได้จำแนกประเภทสื่อการเรียนรู้ตามลักษณะทรัพยากร

การเรียนรู้ (Learning Resources) เป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึก ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง หรือวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียงภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับการนาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

3. สื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอีก 4 ประเภท ที่มีความสาคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อทั้งสองประเภทที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นเนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถอานวยประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยีได้ดังนี้

3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้แนวคิดและประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในท้องถิ่นแพทย์ ตารวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืช ผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติสภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสาคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนสามารถหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม หรือกระบวนการ หมายถึง กิจกรรม หรือกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียนกาหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดการปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละครบทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จาลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทาโครงงาน เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน เป็นต้น

3.4 สื่อวัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้เช่น หุ่นจาลอง แผนภูมิ แผนที่ การ์ดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จาเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้นจะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายประเภทดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีการเพิ่มชนิด หรือประเภทของสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นการเลือกสื่อการเรียนรู้จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่ต้องพิจารณาจัดหาสื่อการเรียนรู้ และนาสื่อการเรียนรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือการจัดระบบการเรียนรู้นั้น ๆ เช่น การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด และความเข้าใจของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อนาเข้าสู่บทเรียน ดาเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปบทเรียน หรือการวัดประเมินผลการเรียนรู้นั้น ๆดังนั้นผู้สอนจึงต้องทาความเข้าใจลักษณะ หรือประเภทของสื่อการเรียนรู้แต่ละชนิดให้ดีเสียก่อนจึงจะทาให้การจัดการเรียนรู้นั้นดาเนินการไปได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2.4 หลักการเลือกสื่อการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะบังเกิดทั้งประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน และ

ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันไปในหลากหลายคุณลักษณะ อย่างไรก็ตามในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องคานึงถึงองค์ประกอบสาคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เกณฑ์ในการเลือกสื่อการเรียนรู้ 2) คุณลักษณะของสื่อ 3) วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ 4) เงื่อนไขสภาพการณ์ และกิจกรรมทางการเรียนรู้ (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557: 90)

1.) องค์ประกอบดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์ในการเลือกสื่อการเรียนรู้แนวคิดการเลือกสื่อการเรียนรู้ตามเกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการรู้ ควรมีลักษณะ(Brown, Lewis, Harcleroad: 1977) ดังนี้

-ความเหมาะสม (Appropriateness) ในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้นั้น ผู้สอนต้องคานึงถึงว่าสื่อการเรียนรู้จะสนับสนุนจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ รวมทั้งเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนหรือไม่เพียงไร

-ความเชื่อถือได้ (Authenticity) ต้องคานึงถึงว่าสื่อการเรียนรู้นั้น มีเนื้อหาถูกต้องเที่ยงตรงทันต่อเหตุการณ์หรือไม่ ผู้ผลิตมีคุณภาพหรือไม่

-ความน่าสนใจ (Interest) ต้องคานึงถึงว่าสื่อการเรียนรู้นั้นดึงดูดความสนใจของผู้ใช้หรือไม่ สร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจ รวมทั้งส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือไม่อย่างไร

-การรวบรวมและความสมดุล (Organization and Balance) ผู้สอนต้องพิจารณาว่าสื่อการเรียนรู้นั้นมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนหรือไม่ ง่ายต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจหรือไม่

-คุณภาพด้านเทคนิค (Technical Quality) คานึงถึงคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ทั้งในด้านเทคนิคว่าน่าพอใจหรือไม่ ภาพที่ประกอบชัดเจนหรือไม่ สีที่ใช้เหมาะสมหรือไม่เสียงประกอบชัดเจนหรือไม่

-ราคา (Cost) สื่อการเรียนรู้ต้องราคาไม่แพงจนเกินไป เป็นสื่อที่มีราคาคุ้มค่าต่อประโยชน์ที่จะได้รับ รวมทั้งเวลาที่ใช้ในการผลิต

2.) คุณลักษณะของสื่อ

แนวคิดการเลือกสื่อตามคุณลักษณะของสื่อการเรียนรู้ Kemp and Smellie (1993) เสนอว่านอกจากเนื้อหาการเรียนรู้หรือสถานการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่กาหนดถึงสื่อที่จะเลือกใช้แล้ว สิ่งสำคัญประการต่อมาในการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนรู้คือคุณลักษณะของสื่อ ซึ่งผู้สอนควรศึกษาคุณลักษณะของสื่อแต่ละชนิดประกอบการเลือกสื่อการเรียนรู้ในแต่ละครั้งด้วย นอกจากนี้ Kemp และ Smellie ยังให้ข้อเสนอแนะว่า ในการเลือกสื่อการเรียนรู้ ผู้สอนอาจเริ่มต้นจากการตอบคาถาม 3 ข้อดังต่อไปนี้

2.4.2.1 วิธีการสอนแบบใดจึงจะเหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และลักษณะของผู้เรียน เช่น ควรใช้การนาเสนอการเรียนรู้ด้วยตนเองตามจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนหรือการเรียนแบบกลุ่มย่อย เป็นต้น

2.4.2.2 ประสบการณ์การเรียนรู้แบบใดเหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เช่น ประสบการณ์ตรง ฟังคาบรรยาย อ่านเอกสาร หรือตารา

2.4.2.3 ถ้ามีการเลือกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านการรับรู้หรือการรับสัมผัส ต้องใช้สื่อที่มีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับการรับรู้หรือการรับสัมผัสนั้น ๆ มากที่สุด

3.) วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ แนวคิดการเลือกสื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้นั้น ผลการศึกษาวิจัยทางการศึกษาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้เป็นความสำคัญพื้นฐานที่จะนาไปสู่ความสำเร็จในกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ถ้าหากผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมาย หรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการสอน

4.) เงื่อนไข สภาพการณ์ และกิจกรรมทางการเรียนรู้ นอกจากการเลือกสื่อการเรียนรู้โดยคานึงถึงเกณฑ์การเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้แล้ว ยังมีอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน กล่าวคือการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของผู้สอนให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จะต้องคานึงถึงสภาพการณ์ และกิจกรรมทางการเรียนซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง (Under Certain Conditions) ทั้งนี้เนื่องจากว่าสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทนั้นจะมีคุณสมบัติและมีศักยภาพต่อการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพการณ์ หรือกิจกรรมในการเรียนรู้แต่ละครั้งซึ่งการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่เกี่ยวกับสภาพการณ์และกิจกรรมทางการเรียนรู้นั้นจากแนวคิดองค์ประกอบการเลือกสื่อการเรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุปเป็นหลักการในการเลือกสื่อการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. เลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรตั้งจุดประสงค์การสอนแต่ละครั้งว่าต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมอย่างไร เช่น บทเรียนเรื่องรากพืชใบเลี้ยงเดี่ยว และใบเลี้ยงคู่ผู้สอนมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนบอกความแตกต่างของรากพืชทั้งสองชนิดได้ ดังนั้นผู้สอนต้องพิจารณาว่าจะนาสื่ออะไรมาใช้ เช่น ใช้ต้นพืชของจริงแสดงลาต้นและรากพืชทั้งสองชนิดให้ผู้เรียนเห็นและเปรียบเทียบกัน จากนั้นใช้แผนภูมิเพื่อสรุปความแตกต่าง

2. เลือกสื่อตรงกับเนื้อหา โดยพิจารณาที่ตัวสื่อว่ามุ่งให้ข้อมูลด้านใด ให้เนื้อหาสาระครอบคลุมตามเนื้อหาที่จะสอน หรือให้ข้อเท็จจริงถูกต้องมีรายละเอียดเพียงพอหรือไม่ เลือกสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนต้องพิจารณาเลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น สติปัญญา ความสามารถ ความต้องการและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาควรเป็นภาพการ์ตูนที่มีสีสัน แต่สื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาควรเป็นภาพเหมือนจริง

3. เลือกสื่อการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับขนาดของกลุ่มผู้เรียน และกิจกรรมการเรียน ผู้สอนต้องพิจารณากลุ่มผู้เรียนว่ามีจานวนเท่าใดเพื่อจะสามารถจัดการเรียนรู้ และเลือกสื่อการเรียนรู้ได้ถูกต้องเหมาะสม

กับกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มใหญ่มักใช้การสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย ดังนั้นสื่อการเรียนรู้ที่ใช้จึงเป็นพวกเครื่องฉายต่าง ๆ หากเป็นการศึกษารายบุคคลซึ่งเป็นการเรียนค้นคว้ารายบุคคลสื่อการเรียนรู้ที่ใช้จึงควรเป็นบทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะเห็นได้ว่ากลุ่มและขนาดของกลุ่มผู้เรียนจะเป็นตัวกาหนดสื่อการเรียนรู้ได้วิธีหนึ่ง

4. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมผู้สอนต้องสำรวจสภาพแวดล้อม หรือสถานที่ก่อนการใช้สื่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรเลือกสื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

5. เลือกสื่อการเรียนรู้ให้น่าสนใจโดยพิจารณาจากขนาด รูปทรง สีสัน รูปแบบ และขนาดตัวอักษร ความประณีต สิ่งเหล่านี้จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ให้ดาเนินไปด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานและมีความพึงพอใจ

6. เลือกสื่อการเรียนรู้ที่สะดวกต่อการใช้ และง่ายต่อการเก็บรักษา สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.) หลักการใช้สื่อการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน บทบาทของผู้สอนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ จากครูผู้สอนกลายมาเป็นผู้อานวยความสะดวก หรือผู้จัดแหล่งประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สาคัญในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กาหนดไว้ หากแต่สื่อแต่ละชนิดมีลักษณะเฉพาะตัวที่จาเป็นจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรต้องศึกษาและเข้าใจหลักการใช้สื่อการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ชูเกียรติ โพธิ์มั่น (2540: 72 - 73) ได้กล่าวถึงหลักหกประการในด้านการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ดังนี้

5.1.) ผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว หลักการในข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะมีสมรรถภาพของการรับรู้และการตอบสนองของตนเองแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบสื่อจึงควรพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้ด้วย

1.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน รวมทั้งลักษณะการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมการเรียน

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนควรยืดหยุ่นได้

1.3 ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

5.2.) การรับรู้ เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความพอใจในสิ่งที่รับรู้ผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสย่อมจะทาให้เรียนรู้ความคิดรวบยอดและหลักการต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ได้ง่ายกว่าไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ตาม

5.3.) ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติ หรือมีส่วนร่วมในการเรียน ผู้เรียนจะประสบผลสาเร็จในการเรียนรู้สูงถ้าผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ศึกษาโดยตรง

5.4.) ประสบการณ์การเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้นการจัดสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรจัดให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน

5.5.) เทคนิคการสอนและการนาเสนอสื่อต้องเหมาะสม หมายถึง ควรจัดสื่อและระบบการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ เทคนิค และวิธีสอนด้วย

5.6.) ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน คือ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ในกระบวนการเรียนการสอนนั้นไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนเท่านั้น แต่ยังต้องการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยฉะนั้นสิ่งที่ผู้สอนต้องคานึงถึงคือ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสม ซึ่งควรมีหลักการดังนี้

1. เลือกให้สนองกับวัตถุประสงค์การสอน สามารถเลือกสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. เลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน

3. เลือกสื่อโดยพิจารณาดูศักยภาพของสื่อ อาศัยความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของสื่อแต่ละชนิดว่ามีลักษณะเช่นไร มีคุณสมบัติอย่างไร

4. เลือกตามความเหมาะสม โดยจะต้องเข้าใจว่าจะสอนอะไร ผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรทากิจกรรมอะไร เพียงพอกับผู้ใช้หรือไม่ สะดวกในการใช้หรือไม่

5. ความถูกต้องเที่ยงตรง ต้องเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนเกินไป ทันสมัย ลักษณะเนื้อหาของสื่อถูกต้อง เที่ยงตรง

6. หลักเกี่ยวกับคุณภาพ ต้องใช้สื่อที่มีคุณภาพดี เทคนิคการทาดี ระบบดี มีความประณีตชัดเจน

7. เลือกให้เหมาะสมกับราคาค่าใช้จ่ายและความพยายาม ต้องเปรียบเทียบคุณค่าของสื่อกับประโยชน์ที่ได้ว่าคุ้มค่ากับราคา คุ้มกับการลงทุนและความพยายามหรือไม่

8. เลือกใช้สื่อประสม สื่อบางอย่างถ้าใช้ตามลาพัง อาจจะทาให้บทเรียนนั้นน่าเบื่อหน่ายแต่ถ้าประยุกต์ใช้โดยการนาเอาสื่อหลาย ๆ อย่างมาใช้ร่วมกันก็จะทาให้ผู้เรียนเข้าใจ หรือฝึกทักษะได้ดีขึ้น

9. ประยุกต์หลักการใช้สื่อมาใช้ในการเลือกสื่อ ต้องพิจารณาว่าจะใช้สื่อนั้นกับการสอนจริงได้อย่างไร สื่อนั้นเป็นตัวอย่าง มีเนื้อหาที่สามารถทาให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้หรือไม่

10. หลักการเลือกสื่อตามความสามารถของผู้สอน และเจ้าหน้าที่บริหารสื่อ ผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจระบบการเลือกสื่อ การใช้เครื่องมือช่วยในการเลือกสื่อ นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2546: 160 – 162) ได้กล่าวถึง การใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนควรมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การซักถามอภิปราย

2. ตอบ และอธิบายข้อซักถามของผู้เรียน ชี้แนะสาระสำคัญ ขั้นตอน และข้อเท็จจริงต่าง ๆที่ผู้เรียนได้จากสื่อนั้น ๆ ตลอดจนแนะนาวิธีการเรียนรู้จากสื่อ

3. พยายามสำรวจตัวเองอยู่เสมอว่าในระหว่างการใช้สื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นสีหน้าท่าทาง ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นมิตรกับผู้เรียนหรือไม่

4. ใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน สอดคล้องกับจังหวะ เวลา และเนื้อหาตามที่ได้เตรียมและวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้นั้น ๆ ไว้จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะสอนและสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจะทาให้การจัดการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6)ขั้นตอนการผลิตสื่อการเรียนรู้

ปัจจุบันการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก สื่อที่มีอยู่ หรือสื่อบางชนิด อาจไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับผู้เรียน ผู้สอนจึงจาเป็นต้องผลิตสื่อนั้นขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ในการผลิตสื่อการเรียนรู้จาเป็นต้องใช้ความคิดและการวางแผนอย่างมีระบบ เนื่องจากสื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ช่วยให้การนาเสนอเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ช่วยทาให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีคุณภาพ เกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ ลดเวลาการเรียนรู้ สามารถนาเสนอต่อผู้เรียนจานวนมากขึ้นแต่คุณภาพเท่าเดิมหรือดีกว่า และลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและการใช้การผลิตสื่อการเรียนรู้จาเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ถ้าเป็นผู้สอนก็ต้องมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระของเรื่องที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการ จึงจะสามารถออกแบบสื่อการสอนได้ตรงตามเนื้อหา สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจาเป็นต้องคาถึงถึงหลักในการผลิต (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2550:6; อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2559: 5-42 – 5-43) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการกาหนดสื่อที่ควรจัดทา การศึกษาสภาพปัจจุบันอาจทาได้หลายแนวทาง ดังนี้

1.1 ศึกษาเป้าหมายการเรียนรู้ ก่อนที่ผู้ผลิตสื่อการเรียนรู้จะกาหนดประเภทและลักษณะสื่อการสอน ผู้ผลิตสื่อจะต้องกาหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ก่อน เช่นหากกาหนดว่าเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติสาหรับการเขียนรายงานวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ได้ ผู้ผลิตสื่อต้องพิจารณาแล้วว่าความสามารถในการวิเคราะห์จะเกิดขึ้นได้อย่างไรควรใช้สื่ออะไรจึงจะสร้างความสามารถดังกล่าวได้ ดังนี้แล้วก็จะทาให้สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

1.2 ศึกษาเนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ที่ดีต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะใช้เรียน ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องนาเนื้อหาสาระในรายวิชาหรือในหัวข้อเรื่องที่ต้องการผลิตสื่อการเรียนรู้มาวิเคราะห์เพื่อกาหนดการนาเสนอเนื้อหา เช่น เนื้อหาใดจะออกแบบเป็นตัวอักษรสาหรับการอ่าน หรือเนื้อหาใดจะนามาออกแบบเป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือออกแบบเป็นเสียงบรรยาย เสียงประกอบ เป็นต้น

1.3 ศึกษาวิธีการหรือเทคนิคที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนกาหนดว่าจะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย สื่อการเรียนรู้จะต้องผลิตให้เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย โดยทั่วไปวิธีการหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคลดังนั้น สื่อการเรียนรู้ก็ต้องผลิตให้เหมาะสมกับวิธีการนั้น ๆ

1.4 ศึกษาลักษณะของผู้เรียน ผู้ผลิตสื่อการเรียนรู้ต้องทาการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อนามาใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้ เช่น อายุ เพศ ความรู้พื้นฐาน ระดับความสนใจความสามารถในการรับรู้ตัวอักษรและภาพ ระดับแรงจูงใจในการเรียน หรือแบบการคิด เป็นต้น

1.5 ศึกษาสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ควรเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการใช้สื่อนั้น เช่น ถ้าจัดการเรียนรู้ในห้องบรรยายขนาดใหญ่ให้กับผู้เรียนจานวนมาก ก็ต้องผลิตสื่อที่เมื่อฉายไปยังจอภาพแล้ว ตัวอักษรหรือภาพมีขนาดใหญ่พอที่ทุกคน ทุกแถวที่นั่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาทั้งเนื้อหา จุดประสงค์ ผู้เรียนและสื่อด้วยวิธีต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาหรือจุดประสงค์ ถ้าในขั้นที่ 1 กาหนดเนื้อหาที่จะจัดทาสื่อไว้ให้นาเนื้อหานั้นมาพิจารณาว่าสัมพันธ์กับจุดประสงค์ใดบ้าง ในทานองเดียวกันถ้าในขั้นที่ 1 กาหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายในการจัดทาสื่อไว้ ก็ต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์นั้นสัมพันธ์กับเนื้อหาใดบ้าง

2.2 วิเคราะห์ผู้เรียนโดยศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนและจิตวิทยาการเรียนรู้ ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมเพื่อจะได้ทราบสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

2.3 วิเคราะห์ทฤษฎีทางการสอนและจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อจะได้นาแนวคิดมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนรู้

2.4 วิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ เพื่อคัดเลือกว่าสื่อประเภทใดเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้เรียน เมื่อวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ผู้เรียน และวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้แล้ว ในขั้นนี้ผู้ผลิตสามารถกาหนดประเภทของสื่อที่จะจัดทาให้สอดคล้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การวางแผนการผลิตสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ การกาหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมรายคาบเรียน สื่อที่จะใช้ในแต่ละกิจกรรม ออกแบบสื่อ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ คิดวิธีการผลิตสื่อ กาหนดระยะเวลาในการผลิตและเวลาในการใช้สื่อ ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ในการผลิตสื่อ

ขั้นที่ 4 ผลิตและทดลองใช้สื่อการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้

4.1 ผลิตสื่อตามที่วางแผนไว้ในขั้นตอนที่ 3 โดยแสดงภาพประกอบด้วย

4.2 ทดลองใช้สื่อ โดยทดลองใช้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้เรียนกลุ่มเล็ก และผู้เรียนทั้งชั้นพร้อมทั้งบันทึกผลการทดลองแต่ละครั้งไว้ แล้วนาผลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของสื่อให้มีคุณภาพตามต้องการ

4.3 จัดทาคู่มือการผลิตและการใช้สื่อ หลังจากปรับปรุงให้มีคุณภาพจนเป็นที่น่าพอใจแล้วควรจัดทาคู่มือการผลิตและการใช้สื่อตามขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อเผยแพร่ความคิดและวิธีการให้ผู้อื่นนาสื่อไปใช้ได้อย่างถูกต้อง หรือสามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เอง

ขั้นที่ 5 นาสื่อการเรียนรู้ไปใช้ ก่อนนาสื่อไปใช้ควรเตรียมการ ดังนี้

5.1 เตรียมตัวผู้สอน ได้แก่ การเตรียมเนื้อหา ทบทวนลาดับการจัดกิจกรรมและทดลองใช้สื่อเพื่อให้เกิดความคล่องตัวขณะใช้สื่อ

5.2 เตรียมตัวผู้เรียน ได้แก่ การเตรียมให้ผู้เรียนทราบว่าจะต้องทากิจกรรมอะไรบ้าง สื่อที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จับต้องลองทา

5.3 เตรียมสถานที่หรือห้องเรียนที่จะใช้สื่อ เมื่อทดลองใช้สื่อจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้วจึงนาไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ หลังจากนาสื่อไปใช้แล้วควรมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อด้วย เพื่อจะได้ปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น การประเมินผลการใช้สื่อกระทาได้ 2 วิธีคือ

6.1 ประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินความสนใจและความสะดวกในการใช้สื่อของครูและผู้เรียนโดยทดสอบ สัมภาษณ์ หรือสังเกตพฤติกรรมของครูและผู้เรียนที่ใช้สื่อนั้น

6.2 ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ เป็นการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนภายหลังการใช้สื่อนั้น อาจใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบกับ ผู้เรียนสองกลุ่มกลุ่มที่หนึ่งสอนโดยใช้สื่อที่ผลิตขึ้นมาใหม่ กับอีกกลุ่มหนึ่งสอนตามแผนการสอนปกติ แล้วเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนทั้งสองกลุ่มระหว่างการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้มีขั้นตอนประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล การกาหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการผลิตสื่อการเรียนรู้ การผลิตและทดลองใช้ก่อนนาไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนาสื่อการเรียนรู้ไปใช้และขั้นตอนสุดท้ายที่สาคัญของกระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงสื่อการเรียนรู้

7.) การวัดและประเมินผลสื่อการเรียนรู้

ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการเลือกหรือการผลิตสื่อ ผู้สอนจาเป็นจะต้องวิเคราะห์การใช้สื่อการเรียนรู้นั้นว่าได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามการเรียนรู้ที่กาหนดไว้หรือไม่หรือเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร โดยการวัดและประเมินผลสื่อการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการหลายท่าน

ได้กล่าวถึงการวัด และประเมินผลสื่อการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 128) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการวัด และประเมินผลสื่อการเรียนรู้ดังนี้

7.1.) การประเมินโดยผู้สอน ผู้สอนที่ควรจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ประเมินสื่อ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน เคยรับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความชานาญเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนรู้มาเป็นอย่างดี ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสื่อและวิธีสอนอาจจัดเป็นผู้ชานาญได้

7.2.) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ชานาญด้านสื่อการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ด้านการประเมิน ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นผู้สอน เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่สอนในสาขาวิชาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา รวมทั้งอาจารย์ด้านการวัดผลและการประเมินผลที่มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

7.3.) การประเมินโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อประเมินสื่อการเรียนรู้เป็นกลุ่มบุคคลที่หน่วยงานแต่งตั้งขึ้นมาประเมินสื่อ จะประเมินคุณลักษณะประสิทธิภาพการใช้ และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของสื่อการเรียนรู้

7.4.) การประเมินโดยผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับรู้และเรียนรู้จากสื่อ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประเมินสื่อจะช่วยให้ได้ข้อคิดในการปรับปรุงสื่ออย่างเหมาะสมกับผู้เรียน การประเมินสื่อโดยผู้เรียนควรจัดทาขึ้นทันทีเมื่อใช้สื่อแล้วและให้ประเมินเฉพาะตัวสื่อ ไม่ให้เอาวิธีสอนของผู้สอนเข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการประเมินโดยผู้เรียนอาจมีปัญหาอยู่บ้าง เนื่องจากผู้เรียนมีประสบการณ์น้อย ผู้สอนควรชี้แจงเกณฑ์หรือหัวข้อการประเมินให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนที่จะให้ประเมิน

7.5.) การประเมินประสิทธิภาพของสื่อ สื่อที่จะต้องได้รับการประเมินประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะเป็นสื่อที่ผลิตขึ้นมาตามหลักการของการสอนแบบโปรแกรม เช่น บทเรียนโปรแกรม โมดุลและโสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น การประเมินสื่อโดยวิธีนี้จะคานึงถึงจุดมุ่งหมายของสื่อการเรียนรู้ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภายหลังจากการเรียนรู้จากสื่อนั้นแล้ว โดยวิธีการประเมินประสิทธิภาพสื่อทำได้ 2 วิธี คือ

1 ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ เช่น การประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนโปรแกรมจะอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (90/90 Standard) โดย 90 ตัวแรก หมายถึง คะแนนรวมของผลการสอบของผู้เรียนทั้งหมดที่ตอบถูก โดยนามารวมกันเข้าและคิดเป็นร้อยละได้ไม่ต่ากว่าร้อยละ 90 และ 90 ด้านหลัง หมายถึง ข้อสอบแต่ละข้อมีผู้เรียนทาถูก ไม่ต่ากว่าร้อยละ 90 ถ้าข้อใดมีผู้เรียนทาได้ต่ากว่าร้อยละ 90 ต้องปรับปรุงแก้ไขบทเรียนโปรแกรมนั้นแล้วทาการทดลองซ้าอีกจนกว่าจะได้คะแนนถึงเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2. ประเมินโดยไม่ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการประเมินประสิทธิภาพของสื่อด้วยการเปรียบเทียบผลการสอบของผู้เรียนภายหลังจากที่เรียนจากสื่อนั้นแล้ว (Post - test)ว่าสูงกว่าผลสอบก่อนเรียน (Pre

- Test) อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หากผลการเปรียบเทียบพบว่าผู้เรียนได้คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ก็แสดงว่าสื่อนั้นมีประสิทธิภาพ จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่าในการประเมินสื่อการเรียนรู้มี 5 วิธี คือ การประเมินโดยผู้สอน การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ การประเมินโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ การประเมินโดยผู้เรียน และการประเมินประสิทธิภาพของสื่อ นอกจากนี้ สมถวิล วิจิตรวรรณา (2552: 7 - 27) ได้กล่าวถึงประเภทของการประเมิน

สื่อการเรียนรู้ อาจแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้

1. การประเมินความจาเป็นของการจัดหาสื่อ การประเมินลักษณะนี้เกิดขึ้นเฉพาะกรณีที่เป็นสื่อการศึกษาที่ต้องลงทุนสูง เป็นการวิเคราะห์ว่ามีความจาเป็นต้องใช้สื่อดังกล่าวหรือไม่ คุ้มค่าเงินลงทุนหรือไม่ ตอบสนองเนื้อหาสาระและกลุ่มผู้เรียนมากขึ้นกว่าสื่อที่มีอยู่เพียงใด

2. การประเมินคุณภาพภายในสื่อ เป็นการตรวจสอบสิ่งที่ปรากฏในสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญควรประเมินก่อนการนาไปใช้เพื่อการเลือกใช้ หรือเพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุงสื่อ การประเมินมี 2 ส่วนคือ

2.1 การตรวจสอบลักษณะสื่อใน 4 ลักษณะสำคัญ คือ ลักษณะเฉพาะของสื่อ มาตรฐานเทคนิควิธี มาตรฐานการออกแบบ และความงาม เป็นการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญสื่อการเรียนรู้

1 ด้านลักษณะเฉพาะของสื่อ เช่น การใช้เส้น และลีลาของสื่อ แสง เสียงความเร็ว หน่วยความจาของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการนาเสนอด้วยรูปแบบกราฟิก

2 ด้านมาตรฐานเทคนิควิธี เทคนิคการสอน และการนาเสนอ สอดคล้องกับสื่อนั้นหรือไม่

3 ด้านมาตรฐานการออกแบบ เช่น การออกแบบหน้าจอบทเรียน ชัดเจนเรียงลาดับไม่สับสนภาพ สีสัน ลายเส้นเร้าความสนใจ รายการที่ให้เลือกเมนู มีลักษณะง่าย นาเสนอสาระสาคัญได้ครบถ้วน กระชับ น่าสนใจ ใช้สอยได้สะดวก มีขนาด และรูปเล่มเหมาะกับกลุ่มผู้เรียน

4 ด้านความงามของสื่อ เช่น มีความประณีต เรียบร้อย น่าจับต้อง มีความงามตามวัฒนธรรมขจัดสิ่งไม่เรียบร้อยและสิ่งรบกวนออก

2.2 การตรวจสอบเนื้อหาสาระ เป็นการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา ได้แก่ตอบสนองวัตถุประสงค์การเรียน เนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย ทันสมัย ลาดับขั้นตอนถูกต้อง ไม่วกวนภาษาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน กิจกรรม ตัวอย่าง และภาพประกอบ ทาให้เข้าใจกระจ่างขึ้น

3. การตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อ เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างเสร็จแล้ว โดยทดลองใช้กับผู้เรียน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง เป็นการนาสื่อที่ผลิตเสร็จแล้วไปใช้กับผู้เรียน 3 คนเพื่อสำรวจการสื่อความหมาย ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสังเกตปฏิกิริยาและตรวจสอบด้านกายภาพของสื่อ

3.2 การทดสอบกลุ่มย่อย เป็นการนาสื่อที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับผู้เรียนประมาณ 6 - 10 คน เพื่อตรวจสอบความต่อเนื่องของกระบวนการใช้สื่อ และศึกษาความผิดพลาดจากการใช้สื่อนั้น อาจสอบถาม พูดคุยกับผู้เรียน เพื่อนาข้อมูลมาปรับปรุงสื่อ

3.3 การทดสอบภาคสนาม เป็นการนาสื่อไปทดลองใช้กับผู้เรียน 1 ห้องเรียน หรือหลายห้องเรียน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อในภาพรวมทั้งกระบวนการในสถานการณ์จริง

4. การติดตามการใช้หรือผลิตสื่อ เป็นการติดตามการนาสื่อไปใช้ในการเรียน เพื่อตรวจสอบว่าใช้/ผลิตสื่อตามแผนหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร ผู้เรียนมีความพึงพอใจและมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลการติดตามนี้ใช้ในการเร่งรัดการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุด หรือผลิตให้เสร็จภายในเวลาที่กาหนด และมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดาเนินงานด้านปัจจัยและด้านกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. การประเมินผลการใช้ เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้สื่อโดยตรง เมื่อใช้สื่อแล้วบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กาหนดไว้หรือไม่ ด้วยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้สื่อนั้น แล้วนาผลการสรุปมาใช้ปรับปรุงพัฒนาสื่อ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลการสังเกตการณ์ใช้สื่อจากสถานการณ์จริง พิสณุ ฟองศรี (2554: 53 - 60) ได้กล่าวถึงการประเมินสื่อการเรียนรู้มีลักษณะที่แตกต่างกับการประเมินสิ่งอื่น ๆ ในการประเมินจะประเมิน 2 ลักษณะสำคัญ ๆ ดังนี้

1. กรณีผลิต สร้าง หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้

1.1 แนวคิดการประเมินตั้งแต่เริ่มสร้าง ดังนี้

1.1.1 การศึกษาเอกสารงานวิจัยและแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้อง หลังจากตัดสินว่าควรทาสื่ออะไร เพื่อความมั่นใจผู้สร้าง ผลิต หรือพัฒนาสื่อ ควรศึกษากรอบทฤษฎี และผลการวิจัยหรือแหล่งความรู้จากบุคคลอย่างเพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการผลิต สร้าง หรือพัฒนาสื่อที่ต้องการ

1.1.2 การวางแผนผลิต สร้าง หรือพัฒนาสื่อ จุดสาคัญของการวางแผนคือการกาหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของสื่อ ถ้าเป็นไปได้ควรที่จะเขียนวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือพัฒนาในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กาหนดวิธี ตลอดจนทรัพยากรที่ต้องการ ทั้งในด้านกาลังคน งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และระยะเวลา

1.1.3 การทาสื่อต้นแบบ เป็นการเตรียมวัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือการใช้และแบบประเมินเตรียมพร้อมเพื่อนาสื่อไปทดลองใช้ ซึ่งในขั้นนี้อาจให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสื่อและเนื้อหาที่ใช้ประเมินเบื้องต้นในลักษณะความสอดคล้อง ซึ่งถือได้ว่าการประเมินเริ่มเข้ามาในขั้นตอนนี้อย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าขั้นตอนอื่น ผลการประเมินอาจมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงในประเด็นต่าง ๆก่อนจะทดลองใช้กับกลุ่มเล็กในขั้นตอนต่อไป

1.1.4 การทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก เป็นการทดลองเบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลประเมินเชิงคุณภาพเบื้องต้นของสื่อ มักนิยมทดลองใช้สื่อในสถานศึกษา ประมาณ 1 - 3แห่ง กับผู้เรียน 6 - 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถาม

1.1.5 การปรับปรุงสื่อ ในขั้นตอนนี้เป็นการทบทวนปรับปรุงจากผลการทดลองใช้ในกลุ่มเล็ก ในขั้นตอนที่ 4 ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาในข้อ 1.1.4 เพื่อเตรียมพร้อมที่จะนาไปทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่ต่อไป

1.1.6 การทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่ เป็นการนาสื่อไปทดลองใช้ในสถานศึกษา 5 - 15แห่ง ผู้เรียน 30 - 100 คน โดยมีการทดสอบก่อนและหลังการใช้สื่อ ผลที่ได้จากการประเมินการเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียนตามวัตถุประสงค์หรือกลุ่มควบคุมที่เหมาะสม วัตถุประสงค์หลักของการทดลองใช้สื่อ คือ ต้องการทดสอบว่าสื่อที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่เขียนอย่างชัดแจ้งในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่

1.1.7 การปรับปรุง ในขั้นตอนนี้เป็นการปรับปรุงจากผลการประเมินจากการทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่ คล้ายกับขั้นตอนในข้อ 1.1.5

1.1.8 การทดลองความพร้อมนาไปใช้ หลังจากปรับปรุงจนมีความมั่นใจในด้านคุณภาพ จึงนาสื่อไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความพร้อมสู่การปฏิบัติ โดยนาไปใช้ในสถานศึกษาหลายแห่ง ผู้เรียน 40 - 200 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกต เพื่อตรวจสอบว่าสื่อทางการศึกษาที่สร้างหรือพัฒนาขึ้น มีความพร้อมที่จะนาไปใช้จริงได้หรือไม่เพียงใด

1.1.9 การปรับปรุงเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ สื่อที่ผลิต สร้าง หรือพัฒนาขึ้นส่วนใหญ่จะมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือประกอบการเรียน ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมตามผลการทดลองใช้ในข้อ 1.1.8 เช่น คู่มือในการใช้ชัดเจนหรือไม่เพียงใด เป็นต้น

1.1.10 การนาสื่อไปใช้และจัดระบบเผยแพร่สื่อ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะนาสื่อไปใช้จริง พร้อมทั้งเผยแพร่ไปสู่ผู้เกี่ยวข้อง

1.2 แนวคิดการประเมินเมื่อสร้างสื่อต้นแบบแล้ว มีกระบวนการประเมินสื่อการเรียนรู้ 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

1.2.1 การตรวจสอบโครงสร้างภายในสื่อ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบย่อย คือ

1 ลักษณะสื่อ

- ลักษณะเฉพาะตามประเภทสื่อ
- มาตรฐานการออกแบบ
- มาตรฐานทางเทคนิควิธี
- มาตรฐานด้านความสุนทรียภาพของสื่อ

2 เนื้อหาสาระ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบเนื้อหาสาระที่ปรากฏในสื่อ โดยแสดงความเห็นเพื่อการปรับปรุงในส่วนที่ควรปรับปรุงหรือให้ความเห็นชอบเพื่อใช้ในการสร้างสื่อต่อไป

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพสื่อ โดยปกติดาเนินการโดยทดลองใช้สื่อกับตัวแทนกลุ่มเป้าหมายในสภาพการณ์จริง ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดสอบกลุ่มเล็ก และการทดสอบกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ผลการทดลองใช้สื่อจะเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานกล่าวคือ สื่อการเรียนรู้ที่ประเมินมีคุณภาพมาตรฐานในระดับ E1/E2 ในที่นี้ E1 ตัวแรก หมายถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมเฉลี่ยที่เกิดจากการทากิจกรรมระหว่างเรียน E2 ตัวหลัง หมายถึง ค่าร้อยละที่เกิดจากการทาแบบทดสอบของผู้เรียนในการวัดความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อของสื่อการเรียนรู้

2. กรณีเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนรู้การเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของสื่อ ซึ่งมีคุณลักษณะที่จะใช้พิจารณาไว้หลายแนวทาง ดังนี้

2.1 การพิจารณาคุณสมบัติและข้อมูลอื่น ๆ

2.1.1 คุณสมบัติสื่อการเรียนรู้ควรพิจารณาว่า

1 สามารถนามาแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน ได้ตรงตามประเด็น หรือจุดพัฒนาที่ครูผู้สอนกาหนดไว้ ใช้ง่าย ผู้ใช้ไม่จาเป็นต้องพัฒนาทักษะหรือความรู้ใหม่เพื่อที่จะใช้สื่อนั้น ๆ

2 ประหยัด ราคาไม่แพง ดูแลรักษาง่าย

3 ไม่ขัดกับสภาพสังคม ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

4 ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนในทางบวกในขณะเดียวกัน สามารถแบ่งเบาภาระของผู้สอนได้ และทาให้เกิดพัฒนาการในตัวผู้เรียน

5 สามารถทดลองหรือทดสอบว่าสื่อนั้นต้องไม่ยุ่งยาก หรือซับซ้อนและไม่ใช้เวลามาก อีกทั้งควรส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าวิธีการหรือสิ่งที่ผู้สอนใช้อยู่เดิม

2.1.2 พิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ก่อนที่ตัดสินใจนาสื่อการเรียนรู้มาใช้ ดังนี้

1 พิจารณาลักษณะผลที่จะได้รับ และวิธีใช้สื่อนั้น ๆ

2 สามารถจัดการสื่อนั้น ๆ ได้ทั้งกระบวนการ เวลา และบุคคล

3 ผลของการใช้สื่อนั้นต้องมีประโยชน์คุ้มค่า

4 มีผู้ร่วมมือในการใช้สื่อดังกล่าว

5 หน่วยงานให้การสนับสนุนและไม่ขัดแย้งกับโครงสร้างงานที่ทาอยู่

6 สำรวจความเป็นไปได้หรือเปรียบเทียบกับสื่ออื่นก่อนนาไปใช้

2.2 การพิจารณาสื่อการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังแสดงได้จากตาราง

ตารางที่ 1 การพิจารณาสื่อการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ

ระดับ/ประเด็น	**ผ่าน**	**ดี**	**ดีมาก**
เนื้อหา	ถูกต้อง	ถูกต้อง ลึกซึ้ง และครบถ้วน	ถูกต้อง ลึกซึ้ง ครบถ้วน และอ้างอิงได้ เนื้อหาคา บรรยายแสดงถึงการค้นคว้า

			ที่ลึกซึ้ง และสมบูรณ์ ชัดเจน สื่อความหมายของเนื้อหาได้
การนาเสนอการใช้ภาพและเสียง	ชัดเจน สื่อความหมาย ถูกต้อง	ชัดเจน สื่อความหมาย ถูกต้องและ เหมาะสม	ถูกต้องและเหมาะสม ใช้ภาพ และเสียง ซึ่งแสดงการจัดสรร อย่างประณีต และแสดงความคิดริเริ่ม ทาให้มีคุณภาพ และคุณค่าใช้เป็นต้นแบบได้
การเรียงลาดับเนื้อหา	มีความต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน	มีความต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน อย่างเหมาะสม	มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน มีกิจกรรมหลายรูปแบบที่เหมาะสม ทาให้เกิดความเร้าใจ และกระตุ้นชวนให้ติดตาม
ความยาวของสื่อ	มีความเหมาะสม กับเนื้อหา	มีความเหมาะสม กับเนื้อหาอย่าง ต่อเนื่อง	มีความเหมาะสมกับเนื้อหา อย่างต่อเนื่องและกระชับ
คู่มือ/เอกสาร	มีคู่มือและเอกสาร ประกอบการใช้สื่อ เพียงพอ	มีคู่มือและเอกสาร ประกอบการใช้ สื่อเพียงพอและ เหมาะสม	มีคู่มือและเอกสารประกอบ เนื้อหาการใช้สื่อเพียงพอ และ เหมาะสมเอื้อต่อการใช้สื่อได้อย่างเต็มสมรรถนะ

นอกจากนี้ Payne (2003: 548 - 550) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การพิจารณาสื่อการเรียนรู้โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา มีองค์ประกอบย่อย ๆ 3 องค์ประกอบ คือ

    1.1. ความถูกต้อง พิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

        1.1.1 ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

        1.1.2 ความทันสมัย

        1.1.3 ความสมดุลระหว่างจุดประสงค์และการนาเสนอ

1.1.4 ไม่มีความลาเอียง

1.1.5 ความถูกต้องของไวยากรณ์

1.2. ความเหมาะสม พิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1.2.1 ภาษาเหมาะกับผู้เรียน

1.2.2 สอดคล้องกับหลักสูตร

1.2.3 เหมาะสมกับความสามารถผู้เรียน

1.3 ขอบเขต พิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

1.3.1 มีรายละเอียดเพียงพอตามประเด็นที่สอน

1.3.2 การจัดลาดับเชื่อมโยงเนื้อหาเหมาะสม

2. ด้านเทคนิค มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ คือ

2.1 การนาเสนอราบรื่น ชัดเจน มีการออกแบบที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียน

2.2 คุณภาพ หากเป็นสื่อที่ต้องมีภาพและเสียง ควรมีแสง เสียง ชัดเจน

3. ส่วนประกอบอื่น ๆ มีองค์ประกอบที่ต้องพิจารณา ดังนี้

3.1 วิธีใช้ พิจารณาถึง

3.1.1 มีรายละเอียดเพียงพอ กรณีเป็นสื่อเทคโนโลยีต้องบอกวิธีการติดตั้งและการใช้

3.1.2 มีช่องการติดต่อ เพื่อขอคาแนะนา

3.2 คู่มือสาหรับครู พิจารณาถึง

3.2.1 รายละเอียดของกลุ่มเป้าหมาย

3.2.2 การสรุปเนื้อหา

3.2.3 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และแนวทางการจัดการเรียนรู้

3.2.4 การแนะนาวิธีใช้ การวางแผนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.2.5 วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้จากความเห็นของนักการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการประเมินสื่อการเรียนรู้ ได้แก่การประเมินความจาเป็นของการจัดหาสื่อนั้น การประเมินคุณภาพภายในสื่อ การตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อ การประเมินในฐานะผู้ผลิตสื่อ การประเมินในฐานะผู้ใช้สื่อ การประเมินการติดตามการใช้และการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สุเนตร สืบค้า (2551) จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบผู้สอน 2 คน พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบผู้สอน 2 คนอยู่ใน

ระดับสูง ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนแบบผู้สอนสองคน ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์จากผู้สอนหลากหลาย รวมทั งการมีประสบการณ์ตรงทั้งจากการทำบทปฏิบัติในห้องเรียน การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการดูงาน นอกสถาน ล้วนแต่มีส่วนส่งเสริมทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนสูง 2. ผลการทดสอบลักษณะส่วนบุคคลต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบผู้สอน 2 คน พบว่า นักศึกษาทีศึกษาชั้นปี และสาขาวิชาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบ ผู้สอน 2 คน แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีความพึงพอใจโดยรวมมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 เนืองจาก ทั้งสองวิชาเป็นวิชาเอกบังคับ ซึงต้องใช้ความรู้พื้นฐานหลากหลายวิชา เช่น ความรู้ทางด้าน เทคนิค ความรู้ทางด้านภาษา ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี มาบูรณาการเข้าด้วยกัน ตลอดจนพื้น 18 ฐานความรู้ภายนอกนอกเรียน ซึงนักศึกษาชั้นปี ที่ 3 มีน้อย ทำให้เรียนแล้วอาจจะมีความรู้สึกว่าวิชาทั้ง สองนี้ยากต่อการเข้าใจ และรวบรวมความรู้ นอกจากนีนักศึกษาสาขาวิศวกรรมเกษตรยังมีความพึง พอใจโดยรวมมากกว่านักศึกษาวิศวกรรมอาหาร เนืองจากวิชาทั้งสองนี้อาศัยพื้นฐานในการคำนวณเป็น อย่างมาก นักศึกษาสาขาวิศวกรรมอาหารมีผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจไม่ค่อยชอบวิชานี นอกจากนี้ ผู้ทำวิจัยเป็นอาจารย์ประจำวิชาทีสอนต่อเนืองทั้งผู้สอน 2 คน และผู้สอนคนเดียว อาจจะทำให้เกิดความ เข้าใจในแนวทางการสอน การสื่อสารกันมากขึ้น

ทรงภพ ขุนมธุรส และกาญจนา วิชญาปกรณ์ (2564) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน(Research-Based Learning) ในระดับมากที่สุด(□= 4.60,S.D. = 0.42) แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐาน เห็นได้จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตความว่า “องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากบทความวิจัยทาให้ได้รู้จักวิธีออกแบบวิธีการสอนและสื่อนวัตกรรมที่หลากหลายสามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนได้เหมือนเป็นการเปิดโลกทัศน์ าให้ได้เรียนรู้เทคนิคใหม่ๆเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้” และ “กระบวนการจัดการเรียนรู้ท าให้ผู้เรียน อาจารย์จะใช้คาถามให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาและผู้สอนมีการก ากับติดตามผู้เรียนอยู่เสมอ”สอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2555, น. 138) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิจัยเป็นฐาน เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การเก็บข้อมูล เพื่อน าเสนอประเด็นที่พบจะการศึกษาค้นคว้าท าให้ผู้เรียนจะได้พัฒนาและสร้างองค์ความรู้ขึ้นเอง อันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการศึกษากระบวนการวิจัยทาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมาย2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อผู้สอนในรายวิชาทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.49)ทั้งนี้เป็นเพราะผู้สอนมีการเตรียมการสอนและปฏิบัติการสอนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพ อารมณ์ ค าพูด ท่าทีการแสดงออกของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน การอธิบายเนื้อหาวิชา และการตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน เห็นได้จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตดังข้อความว่า

“ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ดีมากสอนให้วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน” และ “มีความพึงพอใจมากในงานวิจัยที่ได้ศึกษาสามารถนำไปต่อยอดในการทำวิจัยและการจัดการเรียนการสอนครับ” แต่จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อผู้สอนในครั้งนี้พบว่านิสิตมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า“อยากให้มีเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น” ซึ่งผู้สอนจะน าไปพัฒนาการสอนในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ สุวรรณาจุ้ยทอง (2562, น. 40-41) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อผู้สอนในรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผู้สอนน าผลการวิจัยมาใช้ในการสอนและการใช้กระบวนการวิจัยในการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.48)โดยในแต่ละด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบทบาทและความสำคัญของผู้สอนเป็นมีความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมักจะสะท้อนความพึงพอใจออกมาเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการตามความคาดหวังและเป็นการแสดงออกถึงความพอใจหรือไม่พอใจ โดยแสดงออกมาให้ผู้สอนได้ทราบและน าไปสู่การส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ และเพื่อการน าผลการประเมินความพึงพอใจไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเนินการสอนให้บรรลุตามความต้องการของผู้เรียนต่อไป

ศิรดา วงษ์มา และ วัชชริน ผดุงรัชดากิจ (2567) การวิจัยเรื่องครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่ มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 ของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางประชากรด้านเพศ ด้านชั้นปี และด้านสาขาวิชากับความพึงพอใจมีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 ของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปประมวลผลโดยการใช้โปรแกรม IBM SPSS Statistics สถิติที่ใช้ในการพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ T-test และ One-Way ANOVA โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจต่อการรับชมสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, SD = 0.53) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.45, SD = 0.60) ลำดับที่ 2 คือ ความพึงพอใจด้านภาพประกอบ ($\bar{X}$ = 4.44, SD = 0.56) ลำดับที่ 3 มีความพึงพอใจเท่ากัน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.40, SD = 0.55) และด้านการออกแบบกราฟิก ($\bar{X}$ = 4.40, SD = 0.60) และลำดับสุดท้ายด้านเสียง ($\bar{X}$ = 4.35, SD = 0.63)

การวิเคราะห์เชิงอนุมาน ลักษณะทางประชากรศาสตร์ 1) ด้านเพศต่างกันของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลต่อความพึงพอใจในการรับชมสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 ไม่แตกต่างกัน 2) ด้านแต่ละชั้นปีของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลต่อความพึงพอใจในการรับชมสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 3) ด้านแต่ละสาขาวิชาของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา มีผลต่อความพึงพอใจในการรับชมสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 ไม่แตกต่างกัน

ชวลิต ฮะกีมี (2550) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ความพึงพอใจในการให้บริการสื่อสารสนเทศของฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา โดยศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิต อาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเข้าใช้บริการในสำนักหอสมุด กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 380 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 380 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่าสภาพการใช้ส่วนใหญ่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ รองลงมาคือบุคลากรมหาวิทยาลัย นิสิตปริญญาตรีภาคพิเศษ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ฯลฯ สื่อที่มีผู้ใช้บริการมากที่สุดสามอันดับแรกคือ อินเทอร์เน็ต, วีซีดี/ดีวีดี, มินิโฮมเธียเตอร์ สื่อที่มีผู้ใช้บริการน้อยที่สุดสามอันดับคือ หุ่นจำลอง, ชุดอุปกรณ์การศึกษาเทปเสียง และแผนที่/ลูกโลก วันและเวลาที่ขอใช้บริการส่วนมากตอบไม่แน่นอน รองลงมาคือขอใช้บริการทุกวันช่วงเวลา 18.00-20.00 น. ความถี่ในการใช้บริการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการค้นคว้า เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิง เพื่อประกอบการเรียน เพื่อค้นข้อมูลทำรายงาน/วิจัย เพื่อการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต เพื่อติดตามข่าวสารทันสมัย ตามลำดับ ความพึงพอใจต่อการใช้บริการต่อการสื่อสารสนเทศ ชุดศึกษา/โสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่ให้บริการในฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาของผู้ใช้บริการ ด้านการให้บริการของบุคลากรและสถานที่อยู่ในระดับดี ในส่วนของเครื่องมือที่ให้บริการสืบค้นและเวลาที่ให้บริการอยู่ในระดับดีเช่นกัน ด้านปริมาณและคุณภาพของสื่อสารสนเทศที่ให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

อริสา อยู่อุดมสุข (2556) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการอ่านภาษาอังกฤษและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 212211 หลักการอ่านจากสื่ออินเตอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เอกภาษาอังกฤษที่เรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 61 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการอ่านจากสื่อทางอินเตอร์เน็ต แบบทดสอบการอ่านมาตรฐาน Nelson Denny Reading Test, From G สถิติที่ใช้ใน

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและประมวลผลโดยโปรแกรม SPSS ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาบทเรียนในระดับมาก (3.90) และมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกหัดในระดับมาก (3.93) และค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักศึกษาที่ได้จากการสอบก่อนการเรียน (pretest) และหลังการเรียน (posttest) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งแสดงว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นหลังจากสื่อทางอินเตอร์เน็ต

สรุป หัวข้อเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 เรื่อง มีเนื้อหาที่น่าสนใจและน่านำมาศึกษาต่อเนื่องจากมีความคล้าย ในหัวข้อที่สนใจในการทำวิจัย อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาผลงานวิจัยได้อีกด้วย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายและเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้สื่อการสอน Canva ผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลอง โดยบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 ขั้นตอนและวัสดุและวิธีการดำเนินงาน

3.4 แบบแผนการทดลอง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย จำนวน 606 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีกวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย จำนวน 33 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 แผนกวิชาธุรกิจค้าปลีกมีลักษณะเป็นแบบวัดประเมินความพึงพอใจ 5 ระดับ (Rating Scale)

3.3 ขั้นตอนและวัสดุและวิธีการดำเนินงาน

3.3.1 ชี้แจงจุดประสงค์รายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายให้นักเรียนได้ทราบ

3.3.2 ดำเนินการสอนผ่านหนังสือเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

3.3.3 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจในการใช้หนังสือเรียน

3.3.4 เริ่มนำสื่อการสอน Canva เข้ามามีส่วนร่วม

3.3.5 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนCanva

3.3.6 ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอนCanva ต่อรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

3.4 แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองขั้นต้น เป็นการวิจัยเชิงทดลองอย่างอ่อน (Leaky Design) ควบคุมอิทธิพลแทรกได้น้อยกว่าแบบอื่น ขาดน้ำหนักในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความเป็นธรรมชาติสูง

The One-Group Pretest-Posttest Design

วัดตัวแปรตามทั้งก่อนและหลังจากการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงหรือไม่ จุดอ่อนของการวิจัยนี้ คือขาดการเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ผ่านการจัดกระทำ ทำให้นักวิจัยอาจไม่มั่นใจในผลสรุป เพราะผลที่เกิดของการทดลอง อาจเป็นปรากฏการณ์ทั่วๆ ไป ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งกลุ่มที่ได้รับการทดลองและไม่ได้ผ่านการทดลอง แผนภูมิรูปแบบการวิจัย

การทดสอบก่อนการทดลอง	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อบอร์ดเกม	การทดสอบหลังการทดลอง
O_1	X	O_2

เมื่อ

O1 คือ การทดสอบก่อนการทดลอง

O2 คือ การทดสอบหลังการทดลอง

X คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อบอร์ดเกม

<u>วิธีการ</u>

1. เลือกกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม
2. ทำการทดสอบก่อนการให้สิ่งทดลอง
3. ให้สิ่งทดลอง
4. ทดสอบหลังการให้สิ่งทดลอง
5. สถิติที่ใช้ทดสอบ คือ t-test

ข้อดี

1. สามารถเปรียบเทียบผลหลังการให้สิ่งทดลองได้ว่าผลเพิ่มขึ้นหรือเท่าเดิม

ข้อจำกัด

1. ไม่มีกลุ่มควบคุม จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผลทดสอบครั้งหลัง เป็นผลมาจากการให้สิ่ง ทดลอง
2. อาจเกิดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนระหว่างที่มีการทดสอบก่อนและหลังการให้สิ่งทดลอง
3. ในระหว่างที่มีการทดสอบก่อนและหลังนั้น อาจจะมีประสบการณ์จากการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคะแนนการทดสอบครั้งหลัง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบฟอร์มการบันทึกคะแนน

3.4.2 การทำแบบประเมินความพึงพอใจ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน ($\overline{X}$) โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543 : 351)

สูตร $\overline{X} = \frac{\Sigma X}{n}$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนข้อมูล

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน ใช้สูตร ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543 : 352)

สูตร $S.D. = \sqrt{\frac{n(\Sigma X)-(\Sigma X^2)}{n(n-1)}}$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

ΣX^2 แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนข้อมูล

บทที่ 4
ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายและเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้สื่อการสอน Canva โดยนักเรียนนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ของแผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย จำนวน 31 คน มีรายละเอียดดังนี้

4.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1

4.1.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1.1.1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

ตารางที่ 4.1. แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

เพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เพศชาย	22	70.97
เพศหญิง	9	29.03
รวม	**31**	**100**

จากตารางที่ 4.1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศมากที่สุดคือ เพศหญิงมี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 และผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03

4.1.1.2. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านกลุ่มเรียน

ตารางที่ 4.2. แสดงจำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

อายุ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ปวช.1	-	-
ปวช.2	-	-
ปวช.3	31	100
ปวส.1	-	-
รวม	**31**	**100**

จากตารางที่ 4.2. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านกลุ่มเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุมากที่สุดคือ กลุ่มเรียนปวช.1 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.1.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ซึ่งจะมีอยู่ 5 ด้าน ดังนี้

4.1.2.1. ระดับความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva

ตารางที่ 4.3. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva

ระดับความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์	($\overline{X}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาภายในสื่อการสอนCanva มีความเข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์	4.13	0.88	**มาก**
2. การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการสอนCanva ที่เหมาะสม	4.23	0.84	**มาก**
3. สื่อการสอนCanva มีการใช้ภาพที่เข้าใจง่าย	4.26	0.68	**มาก**
4. การใช้สื่อการสอนCanva ทำให้นักเรียนจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนในหนังสือ	4.19	0.87	**มาก**
5. นักเรียนชื่นชอบการใช้สื่อการสอนCanva มากกว่าการเรียนในหนังสือ	4.35	0.88	**มาก**
รวม	**4.23**	**0.83**	**มาก**

จากตารางที่ 4.3. ระดับความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาออกเป็นข้อๆ พบว่า นักเรียนชื่นชอบการใช้สื่อการสอน Canva มากกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.88) สื่อการสอนCanva มีการใช้ภาพที่เข้าใจง่าย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.68) การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการสอน Canva ที่เหมาะสม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.84) การใช้สื่อการสอน Canva ทำให้นักเรียนจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.87) และเนื้อหาภายในสื่อการสอนCanva มีความเข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.88)

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายและเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจก่อนและหลังการใช้สื่อการสอน Canva โดยนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ของแผนกวิชาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย โดยศึกษาจากการตอบแบบประเมินของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 โดยสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3

5.1. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพรวมและข้อสรุปผลของการศึกษาค้นคว้าที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ตามลำดับดังนี้

5.2.1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศมากที่สุดคือ เพศหญิงมี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 และผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03

5.2.2. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านกลุ่มเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุมากที่สุดคือ กลุ่มเรียนปวช.3 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5.2.3. ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva โดยมีค่าประเมินผลดังนี้ ระดับความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.59, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาออกเป็นข้อๆ พบว่า นักเรียนชื่นชอบการใช้สื่อการสอน Canva มากกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.88) สื่อการสอนCanva มีการใช้ภาพที่เข้าใจง่าย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.68) การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการสอนCanva ที่เหมาะสม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.84) การใช้สื่อการสอนCanva ทำให้นักเรียนจำเนื้อหา

ได้ดีกว่าการเรียนในหนังสือ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.87) และเนื้อหาภายในสื่อการสอนCanva มีความเข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.88)

5.2. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1พบว่าผลตอบรับที่ได้ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เพราะปัจจุบันสื่อออนไลน์ สื่ออินเตอร์เน็ต และการเรียนการสอนแบบการนำเสนอผลงานเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น โดยผลตอบรับที่ได้ก็ถือว่าน่าพอใจ จะเห็นได้จากแบบประเมินที่ทางผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบฟอร์มขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 โดยระดับของความพึงพอใจทั้งหมดในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva พบว่ามีค่าเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.83)

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ ในครั้งนี้ หากพิจารณาแล้วยังสามารถพัฒนาให้มีศักยภาพมากขึ้น ได้ดังนี้

5.4.1. พัฒนาประยุกต์ใช้วิธีการสอนในรูปแบบอื่นๆให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

5.4.2. พัฒนาการสอนในรายวิชาอื่นๆให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

บรรณานุกรม

ชวลิต ฮะกีมี. (2550). ความพึงพอใจในการให้บริการสื่อสารสนเทศของฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. รายงานการวิจัย (Research Reports). https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/24

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเนตร สืบค้า. (2551). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ : กรณีศึกษาวิชา วก 341 หลักกระบวนการทางวิศวกรรมเกษตรกับ วก 363 หน่วยปฏิบัติการวิศวกรราอาหาร1. (รายงานการวิจัยในชั้นเรียน, มหาวิทยาลัยแม่โจ้).

ทรงภพ ขุนมธุรสและกาญจนา วิชญาปกรณ. (2564). ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้วิจัยเป็นฐานในรายวิชาทฤษฎีวรรณคดีกับการสอนวรรณกรรมไทย. *ศิลปะศาสตร์ปริทัศน, 16*(2), 159-170. https://sci.chandra.ac.th/mult/images/projectonline/paper1_3/refer.pdf

วงษ์มา ศ., & ผดุงรัชดากิจ ว. (24567). ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง TEQBALL 2023 ของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, 7(1), 26–40. https://doi.org/10.14456/jsmt.2024.3

โอริสา อยู่อุดมสุข. (2556). ความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสื่อจากอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาที่เรียนวิชา 212211 หลักการอ่าน. รายงานการวิจัย (Research Reports). https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/1367

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบประเมินความพึงพอใจ

แบบประเมินความพึงพอใจ

เรื่อง ความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการโฆษณาและการส่งเสริมการขายโดยใช้สื่อการสอน Canva ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย✓ลงใน☐ และแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความเป็นจริง

ตอนที่1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

1. เพศ 1.1 ☐ ชาย 1.2 ☐ หญิง
2. กลุ่มเรียน 2.1 ☐ ปวช.1 2.2 ☐ ปวช.2
   2.3 ☐ ปวช.3 2.4 ☐ ปวส.1

ตอนที่2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

<u>คำชี้แจง</u> ให้ผู้ประเมินแสดงความคิดเห็นตามแบบประเมินความพึงพอใจ โดยทำเครื่องหมาย✓ลงใน☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ช่องระดับความพึงพอใจ

ระดับ 1=น้อยมาก 2=น้อย 3=ปานกลาง 4=มาก และ 5=มากที่สุด

ลำดับที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	.3	2	1
1	เนื้อหาภายในสื่อการสอนCanva มีความเข้าใจง่าย ครบถ้วนสมบูรณ์					
2	การจัดลำดับเนื้อหาในสื่อการสอนCanva ที่เหมาะสม					
3	สื่อการสอนCanva มีการใช้ภาพที่เข้าใจง่าย					
4	การใช้สื่อการสอนCanva ทำให้นักเรียนจำเนื้อหาได้ดีกว่าการเรียนในหนังสือ					
5	นักเรียนชื่นชอบการใช้สื่อการสอนCanva มากกว่าการเรียนในหนังสือ					

ตอนที่3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้จัดทำ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	กรกนก เนตรพราว
วัน เดือน ปี เกิด	06 มีนาคม พ.ศ. 2540
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักครูวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย 11 หมู่ 11 ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง 21120
ที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย 11 หมู่ 11 ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง 21120
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูอัตราจ้าง
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2569	วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย 11 หมู่ 11 ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง 21120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2564	คบ.(ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม